Областимизнинг Ленин ордени билан мукофотланиши барча меҳнаткашларни янги ғалабаларга руҳлантирмоқда

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 238 (1500) | 2 декабрь, чоршанба, 1959 йил. | Баҳоси 20 тийин.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЮКСАЛТИРИШДА ЯНГИ ҒАЛАБАЛАР САРИ!

Областимиз меҳнаткашлари ажойиб қувончли ва шодиёна кунларни бошларидан кечирмоқдалар. Тошкент области пахта етиштиришни кўпайтиришда эришган катта муваффақияти, пахта етиштиришда прогрессив усулларни кенг қўллганлиги, пахтани машиналар билан йиғиб олганлиги ва 1959 йилда давлатга пахта сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятини муваффақиятли бажарганлиги учун СССР Олий Совети Президиумининг 1959 йил 28 ноябрдаги Фармонига мувофиқ Ленин ордени билан мукофотланди. Партия ва ҳукуматимизнинг бу олий мукофоти областимиз меҳнаткашларини бениҳол руҳлантириб юборди. Шу муносабат билан 30 ноябрда бўлиб ўтган область меҳнаткашларининг кўпминг кишилик митинги жуда зўр тантанага, ўзбек халқининг партия ва ҳукуматимизга чуқур миннатдорчилик туйғуларини ифодаловчи қудратли намойишга айланди.

Областимизнинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съездининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумини муносиб кутиб олиш учун курашиб, мамлакатга 460 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини бажардилар. Областнинг колхоз ва совхозлари бу йил пахта етиштиришда 1960 йил учун белгиланган план даражасига эришдилар ва давлатга бутун ўтган йилдагига нисбатан 85 минг тонна кўп пахта сотдилар. Тайёрланган ҳосилнинг 90 процентга яқини биринчи сортга қабул қилинди, 76 минг тоннадан кўпроғи машинада териб олинди, давлатга пахта топшириш давом этмоқда.

Колхоз ва совхозларимиз қишлоқ хўжалигининг пахтачиликдан бошқа тармоқларини юксалтиришда ҳам бу йил катта муваффақиятларга эришдилар. Давлатга мажбуриятда кўрсатилган 145 минг тонна ўрнига 168,5 минг тонна каноп ва жут пояси сотилди; 1600 тонна каноп уруғи тайёрланиб, бу соҳадаги янги оширилган мажбурият ҳам муваффақиятли адо этилди. Область пиллачилари пилла етиштириш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар, 880 тонна ўрнига давлатга 1061 тонна пилла сотдилар.

Давлатга дон сотиш плани 110,3 процент, сабзавот сотиш плани 102,9 процент, картошка сотиш плани 102,4 процент, ковун-тарвуз сотиш плани 106,3 процент, гўшт сотиш плани 101,0 процент, сут сотиш плани 105,5, жун сотиш плани 108,9 процент, тухум сотиш плани 114,3 процент бажарилди. Ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда 27,5 минг тонна кўп сабзавот, 9942 тонна кўп картошка, 16,4 минг тонна кўп қовун-тарвуз, 4 минг тонна кўп гўшт ва 8,5 минг тонна кўп сут сотилди. Силос бостириш ўтган йилдагига қараганда деярлик икки баравардан ортиқ кўпайди.

Шонли етти йилликнинг биринчи йилида пахта етиштириш юзасидан олган социалистик мажбуриятимизнинг ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг бошқа турларини етиштириш планларининг муваффақиятли бажарилганлиги — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг ленинчи Марказий Комитети ҳамда Иттифоқ ҳукуматининг доно раҳбарлиги ва кундалик ёрдами натижасидир, оғамиз улуғ рус халқи ва Совет Иттифоқидаги бошқа барча қардош халқларнинг биродарларча берган ёрдами натижасидир, областимиз меҳнаткашлари, партия, совет, комсомол ташкилотлари ва қишлоқ хўжалик органлари қилган фидокорона меҳнатнинг самарасидир.

Партия ва Ҳукуматимиз областимизни Ленин ордени билан мукофотлаб, Тошкент областининг колхозчилари, совхоз ва РТС ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва барча меҳнаткашларининг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришган муваффақиятларига жуда юксак баҳо бердилар.

Бу олий мукофот областимиз меҳнаткашларини янги ғалабаларга руҳлантирмоқда, КПСС Марказий Комитетининг 22 декабрда очиладиган Пленумини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақани янада кучайтириб юборди. Ишчилар, колхозчилар, зиёлилар ўз жонажон ленинчи партияси Марказий Комитетининг Пленумини меҳнат соҳасида янги ғалабалар билан кутиб олишга астойдил интилмоқдалар.

Республикамиз пахтакорлари давлатга 3 миллион 120 минг тонна «оқ олтин» топшириб, олган юксак социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар, она-Ватан олдидаги, СССР халқлари олдидаги ватанпарварлик ва интернационал бурчларини шараф билан адо этдилар. СССРнинг асосий пахта базаси ҳисобланган Совет Ўзбекистони ўз тарихида ҳеч қачон бу қадар кўп ва бу йилгидай юқори сифатли пахта тайёрламаган эди. Тошкент областининг пахтакорлари ҳам ўзбек халқининг 3 миллион 100 минг тонна учун олиб борган қаҳрамонона курашига, республикамизнинг гигант пахта хирмонига муносиб ҳисса қўшдилар ва давлатга 460 минг тонна «оқ олтин» топширдилар.

Бироқ, эришилган дастлабки ютуқлар билан кибрланиб, мағрурланиб, хотиржамликка берилиб кетишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ! Партиямиз, унинг ленинчи Марказий Комитети, шахсан ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев кибрланмангиз, янги ғалабалар учун курашингиз, деб таълим беради.

«**Орденли область** деган ном,— дейилади Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига митинг қатнашчиларидан юборилган табрик хатида, — **бизнинг зиммамизга кўп вазифаларни юклайди.**

Жонажон Коммунистик партияни, унинг ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб айтамизки, биз бу шонли номга асло доғ туширмаймиз, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини оғишмай юксалтириш учун курашдек олижаноб ишга ўзимизнинг бутун кучимизни, бутун ғайратимизни, қалбимизнинг бутун ҳароратини сарфлаймиз, улуғ ишлар етти йиллик планини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани тағин ҳам кенг авж олдирамиз».

Областимизнинг ҳар бир меҳнаткаши ҳозирги кунга қадар йиғим-теримда қандай фидокорлик ва жасорат кўрсатиб ишлаган бўлса, йиғим-теримнинг якунловчи даврида ҳам ана шундай зўр ғайрат, уюшқоқлик ва жасорат кўрсатиши, ҳар қандай қийинчиликни сабот ва матонат билан енгиб, даладаги барча ҳосилни сўнгги граммигача нобуд қилмай тезроқ йиғиб-териб олишда актив қатнашмоғи керак.

Бутун ҳосилни йиғиб-териб олишни тезроқ тугаллаш билан бирга келгуси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам пойдевор яратиш, шудгорлашни кенг авж олдириб юбориш — ҳозирги куннинг жанговар вазифасидир. Халқимизда «ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда» деган мақол бор. Ана шунга амал қилиб, ҳосили батамом йиғиштириб олинган участкаларда ғўзапоя юлишни уюштириб, шудгорлашни кетма-кет бошлаб юбориш керак. Ҳосилни йиғиштириб олиш, ерларни ғўзапоялардан тозалаш ва шудгорлашни конвейер усулда ташкил қилиш — ер ҳайдашни муваффақиятли ўтказишнинг ҳал қилувчи шартидир. Ҳайдов тракторларининг кечасию-кундузи тўла қувват билан ишлашини таъминлаш, тракторларга қулай шароит туғдириб, ҳайдаш учун ҳосили батамом йиғиштириб олинган ер топиб бериш жуда муҳим вазифадир.

Даладаги мавжуд ҳосилни сўнгги граммигача нобуд қилмай тезда йиғиштириб олайлик, кузги шудгорлашни кенг авж олдириб, 1960 йил мўл ҳосили учун ҳозирданоқ мустаҳкам замин яратайлик, областимиз қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ва КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани тобора кучайтирайлик!

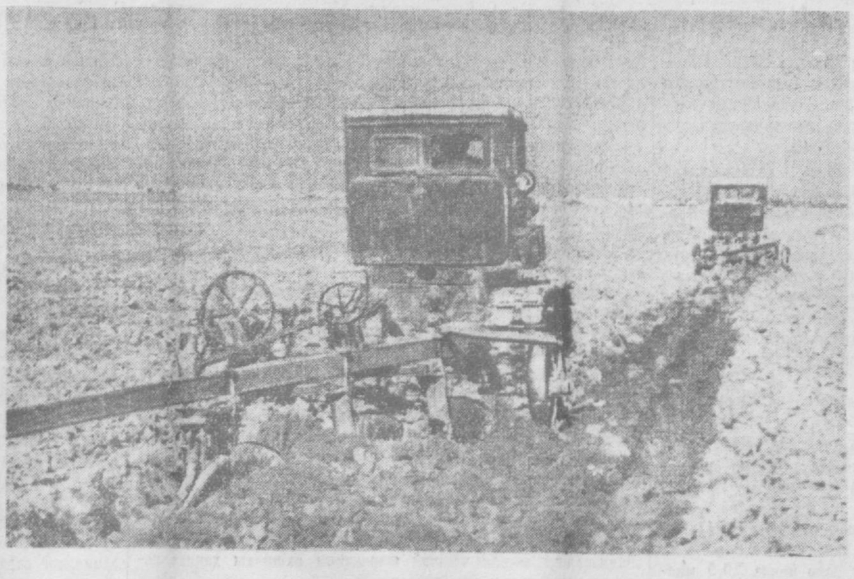

«Дружба» совхози пахтакорлари ҳосилдан бўшаган ерларни пешма-пеш шудгор қилиб кузги-қишки тадбирларни изчиллик билан амалга оширмоқдалар. Бу йил совхозда 900 гектар янги ер очилади. Механизаторлар бу шарафли вазифани муваффақиятли бажариш учун ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Суратда: шудгорлаш пайти.

О. Косирев фотоси.

Ерлар сифатли шудгорланмоқда

«Северний маяк» колхозида бўлганимизда ерларни ғўзапоядан тозалаётган, сўнгги ҳосилни териб олаётган кишиларнинг меҳнат ғайратларини кўриб бениҳоя қувондик. Пахта тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажарган бу илғор хўжалик аъзолари ишнинг ҳам сони, ҳам сифати учун курашмоқдалар.

Биз биринчи сменада ишлаётган тракторчи билан суҳбатлашиб қолдик.

— Ишнинг муваффақиятли чиқиши, — деди ўртоқ Ким, — кишининг ғайрат ва шижоатига боғлиқ. Мен «С-8» трактори билан ҳозиргача 107 гектар ер ҳайдадим. Суткасига нормадаги 6 ўрнига 7—8 гектар ер ҳайдаяпман. Менга плугатор ўртоқ Анатолий Ким ёрдам бераяпти, ишимизда ҳеч қандай сир йўқ, тракторни техника кўригидан тез-тез ўтказамиз, бўшаган больтларни бураймиз ва мойлаймиз. Бу, тракторнинг тўхтамай ишлашини таъминлайди.

Колхозда пландаги 1250 гектар ердан ҳозиргача 1000 гектарга яқини шудгорланди ва район бўйича энг олдинги ўринга чиқилди. 5 та трактор билан бир кунда 40 гектардан ошиқ ер ҳайдалаяпти. Колхоз аъзолари шудгорлашни тезда тугаллаш учун курашиб, моддий-техника воситалари ҳамда ички имкониятларни ишга солмоқдалар.

Т. ЙУЛДОШЕВ.
Урта Чирчиқ району.

Помидор пишди

Кейинги йилларда Қорасув районидаги Свердлов номли колхоз аъзолари теплица ва парник хўжалигини анча кенгайтирдилар. Улар қиш ойларида ҳам шаҳар аҳолисини янги етилган помидор, бодринг билан таъминлаш мақсадида теплицалардаги экинларни меҳр билан парвариш қилмоқдалар.

Колхознинг «Коминтерн» участкасида 3 та теплица бор. Бу теплицаларга 3 минг 900 туп помидор экилиб, сифатли парвариш қилинди. Ҳозир помидорнинг дастлабки ҳосили пишиб етилди. Колхоз аъзолари янги йил арафасида шаҳар аҳолисини помидор билан сероб қилиш мақсадида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Теплицалардаги иш ёз мавсумидагидай қизғин.

И. РУСТАМОВ.

Буларнинг ҳаммаси механизациянинг ҳосиятидир

Усмон ЮСУПОВ,
Боёвут районидаги 4-«Боёвут» совхозининг директори

Етти йилликнинг тўнғич баҳори ҳар йилгидан ўзгачароқ келди. Хўжалигимизнинг ишчи-хизматчилари кўкламнинг илиқ-иссиқ кунларидан унумли фойдаланиб ва ишдаги жуда катта қийинчиликларни енгиб, апрель ойидаёқ барча майдондаги чигитни бир текис ундириб олдилар.

Биз хўжалигимиз бўйича давлатга 7150 тонна пахта сотишга аҳд қилган эдик. Мирзачўл шароитида бундай ҳосилни етиштириш осон гап эмас эди, албатта. Бироқ хўжалигимизнинг каттадан кичиги бир ёқадан бош чиқариб, ваъдага вафо қилиш учун астойдил курашдилар. Айниқса, механизаторлар фидокорона меҳнат қилдилар. Ҳамма далачилик бригадаларида мўл ҳосил етиштириш учун курашилди.

Совхозимиз тўла хўжалик ҳисобига кўчган. Бу, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда ишнинг сифатли бўлиши, пахта етиштиришга сарфланадиган меҳнат ва харажатларни камайтириш, бунинг учун эса дастлаб механизациядан унумли фойдаланишни талаб қиларди. Ҳаммамиз бунга қатъий амал қилдик. Асосий майдонлардаги ғўза кетмон ишлатилмай парвариш қилинди. Шунингдек ҳосилнинг бир қисмини машинада териб оламиз деган ниятда мавсумга пухта ҳозирлик кўрдик. Терим агрегатлари ўз вақтида сифатли ремонт қилинди.

Ўтган йилларда машина теримига жуда кам аҳамият берилар эди. Бу йил пахтаси машинада териладиган ерларни чигит экиш маҳалидаёқ ажратиб қўйдик. Бу ерлардаги ғўза говлатиб юборилмай машинабоп қилиб ўстирилди. Ҳосил етилгандан кейин агротехника муддатларида ғўзанинг баргини тўкдик. Натижада илгари ишга яроқсиз, пахтани тўкиб юборади деб камситиб келинган СХМ-48М маркали терим машиналари ҳам пахта далаларида унумли ишлай бошлади.

Барча пахтакорларимиз пахта терими даврида бир тан-бир жон бўлиб меҳнат қилдилар. Механизаторлар етиштирилган ҳосилни қисқа муддат ичида сира нобуд қилмай йиғиб олиш учун бошланган социалистик мусобақанинг ташаббускорлари бўлдилар. Шу сабабли ҳозиргача давлатга сотилган 7193 тонна ҳосилнинг 2285 тоннаси машина билан йиғиб олинди.

Илгарилари пахта машинада терилганда унинг сорти бузилади дейишар эди. Биз бу гап ўринсиз эканини ўз тажрибамизда синадик. Давлатга топширган пахтамизнинг 86 проценти биринчи сортга қабул қилинди.

Совхозимизда ҳосилдорликни ошириш ишига хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётган ўртоқ Насиб Бекиров раҳбарлигидаги трактор-далачилик бригадаси аъзолари катта ҳисса қўшдилар. Бу бригадада 150 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтарилди. Йиллик план 151 процент бажарилди. Умумий ҳосилнинг 78 проценти машинада териб олинди. А. Ҳайдаров, И. Ёров ва бошқа ўртоқлар бошқараётган трактор-далачилик бригадаларида ҳам ҳосил мўл бўлди. Натижада совхозимизда шу кунга қадар 1958 йилда давлатга сотилган ҳосилга қараганда 870 тонна кўп «оқ олтин» тайёрланди. Ҳар бир центнер пахтани етиштириш учун сарфланган маблағ ҳам ўтган йилдагига нисбатан анча камайди. Буларнинг ҳаммаси механизациянинг ҳосиятидир.

Шу кунларда барча кузги-қишки ишлар қизитиб юборилган, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин яратилмоқда.

Шунингдек, хўжаликнинг бошқа соҳаларини ривожлантиришда ҳам дуруст натижаларга эришдик. Гўшт, сут, жун ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш плани ҳам ортиғи билан бажарилди. Бу коллективимизнинг партиямиз Марказий Комитетининг бўлажак Пленумига совғасидир.

Мажбуриятимни бажардим

Колхозимизда машина теримига эрта кўкламданоқ тайёргарлик кўрила бошланди. Каттагина майдондаги ғўза пахтасини машинада йиғиб олишга мослаб парвариш қилинди. Йиғим-терим бошланиши олдидан биз механизаторлар ҳам пухта ҳозирлик кўрдик. Ўз агрегатларимизни ремонтдан чиқардик. Мавсумда кўп пахта териш мақсадида механизаторлар ўртасида социалистик мусобақа кучайтирилиб юборилди. Мен Бинали Мамедов билан мусобақалашдим.

Пахта терими бошланган дастлабки кунлардан ўз аҳдимнинг устидан чиқиш учун курашдим. Агрегатимни вақти-вақти билан техник қаровдан ўтказиб турдим. Шпинделларни ҳар куни 2-3 марта сув билан тозаладим. Иш кунидан унумли фойдаландим.

Бизнинг унумли ишлашимиз учун колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ғамхўрлик қилдилар. Машина терими ўтказиладиган карталар четида пахта тўкиладиган махсус майдончалар ташкил қилинди. Натижада бункердаги пахтани тўкиш учун сарфланадиган вақт анча қисқарди. Иш унуми ортди.

Қилган меҳнатимиз зойи кетмади. Мен мавсумда 80 тонна пахта териш юзасидан олган мажбуриятимни ортиғи билан бажардим. Мусобақадошим Бинали ҳам ўз сўзининг устидан чиқди. Бундай муваффақиятларни қўлга киритишимизда социалистик мусобақа жуда қўл келди.

М. АБДУНАБИЕВ.
Пискент районидаги Хрушчев номли колхознинг механик-ҳайдовчиси.

Конвейер усулида

Киров номли колхоз аъзолари Янгийўл районида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик планини бажарган эдилар. Кейинги кунларда колхозда дала ишлари конвейер усулида олиб борила бошланди. Бир томонда пахта ҳосилининг сўнгги граммлари йиғиштирилса, яна бир томонда ғўзапоя юлиниб, ер шудгорланмоқда. Шу кунларда ҳам колхозда кузги-қишки ишлар ана шу зайлда олиб борилмоқда.

Механизаторлар айниқса келгуси йил мўл ҳосили учун курашда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Ҳозиргача 800 гектарга яқин пахта майдони шудгорлаб қўйилди. Бу иш, айниқса Анна Дмитриевна Полюнина ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Умарали Муҳамедов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда қизғин бораётир.

Шудгорлашда механизаторлардан А. Умурзоқов, И. Царков, Т. Шербан ўртоқлар бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Уларнинг ҳар бири кунига 7—8 гектарга етказиб, ерни шудгор қилмоқда. Колхоз правлениеси тракторчиларнинг унумли ишлаши учун яхши шароит яратиб берган.

А. ЖАЛОЛОВ.

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИ

Калинин районидаги Сталин номли колхоз аъзолари бу йил шаҳар аҳолисига 2000 тонна сабзавот, 2612 тонна картошка, 510 тонна қовун-тарвуз ҳосили етказиб бердилар. Шунингдек, 135 гектар боғдан 666 тонна узум олинди.

Колхоз далаларида ҳозир ҳам иш қизғин, бутун эътибор ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, даладаги қолган ҳосилни тез ва нобуд қилмай териб олишга қаратилган. Ҳосилдан бўшаган ерларни шудгорлаш кучайтириб юборилган. Моҳир механизаторлардан Исмат Расулов, Кенжабой Худоёров, Олим Отажоновлар ўзаро мусобақалашиб ишлаб, кунига 7—8 гектар майдонни сифатли шудгор қилмоқдалар.

Далага шу кунга қадар 200 тонна минерал ва 100 тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит ташиб чиқарилди.

Механизаторлар колхозчилар билан бирга барча дала ишларини сифатли ўтказиб, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрламоқдалар.

Тракторларнинг иш унумини ошириш керак

— Коллективимиз, — дейди «Маданик» тажриба хўжалиги партия ташкилотининг секретари ўртоқ Мейрбеков, — КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини кузги-қишки ишларни ҳар тарафлама намунали ўтказиш билан нишонлаш мақсадида астойдил меҳнат қилаяпти.

Ҳақиқатан ҳам бу хўжаликда келгуси йил мўл ҳосили учун кураш тобора кучайтириб юборилди. Маҳаллий ўғит тўплаш, минерал ўғит ташиш бошланиб кетди.

Коллектив партия Марказий Комитети декабрь Пленуми шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, 2445 гектар ернинг ҳаммасини барвақт шудгордан чиқарди.

Тарас Шевченко номли колхозда ҳам тракторлар кечаю кундуз тинимсиз ишлаяпти. Бу ерда шудгорлаш икки сменада ташкил этилгани сабабли пландаги ернинг ярмидан кўпроғи ҳайдалиб қўйилди.

Колхоздаги 4 та тракторнинг ҳаммаси унумли ишлаб, топшириқни ошириб бажараётир.

Тракторчи ва плугаторлар учун ҳамма шароит яратилган. Улар иссиқ устки кийим-бош билан таъминланган. Ҳар куни икки маҳал иссиқ овқат қилиб берилади.

Лекин умуман олганда Сирдарё районида шудгорлаш яхши бораётир, деб бўлмайди. Бир қатор хўжаликларда ҳалигача мавжуд ҳайдов тракторларининг ҳаммаси далага чиқарилмаган. Тракторларнинг икки сменада ишлаши тўла йўлга қўйилмаган. Бу эса анчагина экин майдонининг кузда шудгор қилинмай қолиш хавфини туғдирмоқда.

Планга мувофиқ районда 39 минг гектарга яқин ер шудгор қилиниши керак. Аммо жойларда ишнинг ёмон ташкил этилиши орқасида эндигина 11 минг гектардан ортиқ ер шудгор қилинди, холос. Районда кундалик шудгорлаш нормаси бажарилмаяпти. 160 та трактордан 126 тасигина ишлаётир, холос.

РТС ва колхозларнинг устахонасида ремонтдан чиқарилмаган тракторлар жуда кўп. Биргина Ленин номли колхознинг устахонасида 5 та трактор запас қисмларнинг йўқлиги орқасида бир ойдан бери ремонт қилинмай ётибди. Бу эса колхозда шудгорлаш суръатининг пасайиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Айрим колхозларда ҳайдов тракторларининг унумли ишлаши таъминланмаётир.

Сталин номли колхозда (колхоз раиси ўртоқ Синдаров) 4 та тракторнинг ҳар бири билан атиги 4 гектардан ер ҳайдалмоқда. Бу колхозда 1085 гектар ердан эндигина бор-йўғи 100 гектари шудгор қилинди.

Бундай фактни Охунбобоев номли, «Ленинград» колхозида ҳам учратиш мумкин. Бу ерда ҳар бир трактор билан ҳайдаладиган ер 3 гектардан ошмайди.

Ўтган йили Карл Маркс номли колхозда кузги шудгорга етарли аҳамият берилмай, кўп ер ҳайдалмасдан қолиб кетди. Бу йил эса ўша ерлар баҳорда ҳайдалиб чигит экилди. Бу эса пахтадан мўл ҳосил етиштиришга анча зарар етказди. Кўп карталарда чигит май ойларида экилиб, ҳосил кеч етилди. Лекин колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Султонов) йўл қўйилган хатоларнинг келаси йилда такрорланмаслиги учун ҳаракат қилмаётир. Ўтган йилгидек бу йил ҳам кузги шудгор пайсалга солинмоқда.

2621 гектар ердан эндигина 100 гектарининг шудгор қилинганига қандай баҳо бериш мумкин?! Бу ерда 6 та тракторнинг икки сменада ишлаши учун тўла имконият бор. Пахтадан тозаланган ер анчагина. Тракторчи кадрлар етарли. Бироқ бу имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Тракторларнинг иш унуми ниҳоят даражада паст. Бири эрталаб ишласа, иккинчиси тушдан кейин ишга тушади.

Агрономларнинг шудгорлашни сифатли ўтказишда роли сезилмайди. Бундан фойдаланган айрим тракторчилар шудгорлашда агротехника қоидаларини қўпол равишда бузмоқдалар. Бир қатор колхозларда ер саёз ҳайдалмоқда. Карта ўрталари, ариқ четлари ҳайдалмасдан қолиб кетаётир. Бундай ачинарли фактни Куйбишев номли колхознинг 8, «Ҳақиқат» колхозининг 5, Карл Маркс номли колхознинг 17-бригадаларида учратиш мумкин.

«Правда», «Ҳақиқат» ва бошқа қишлоқ хўжалик артелларида кейинги бир неча кун ичида талайгина пахта майдони ғўзапоядан тозалаб олинди. Бироқ ҳосили йиғиштириб олинган карталарни пешма-пеш ҳайдаш ташкил қилинмаётир. «Социализм», «Гулистон» совхозларида ҳам ана шундай аҳволни кўриш мумкин.

Шуни ҳам айтиш керакки, Сирдарё ва Верхне-волинск РТСларининг мутахассислари, айниқса уларнинг техника назорати бўйича инспекторлари тракторларнинг яхши ишлашини таъминлашда колхозларга амалий ёрдам бермаётирлар. Улар колхозларга вақти-вақти билан келиб турмайдилар. Тракторларни керакли запас қисмлар билан таъминлаш чораларини кўрмаётирлар.

Шу кунларда кузги шудгорни кучайтириш учун ҳамма шароит бор. Бутун куч ва техникани ишга солиб, шудгорлашни ёппасига кучайтириш чораларини кўриш керак.

М. ҒОЗИЕВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Янги печь ишга туширилди

БЕКОБОД, 1 декабрь. («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан телефон орқали олинди). Цемент комбинати етти йиллик қурилишларини бинокорлик материаллари билан таъминлашда муҳим роль ўйнайди. Корхонада маҳсулот ишлаб чиқаришни тағин ҳам кўпайтириш мақсадида бу ерда катта реконструкция ишлари олиб борилмоқда. Партия Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми шарафига мусобақалашаётган бинокорлар бир неча муҳим объектлар қурилишини тамомладилар.

Бугун йилига бир неча ўн минг тонна клиннер ишлаб чиқарадиган янги айланувчи печь тантанали равишда ишга туширилди. Корхонанинг энг илғор ишчиларидан Қосим Фармонов бу печга машинист этиб тайинланди. Шунингдек, комбинатни хомашё билан таъминловчи тош майдалаш фабрикаси ҳам фойдаланишга топширилди.

РЕСПУБЛИКАДА КАПИТАЛ ҚУРИЛИШНИНГ АҲВОЛИ ВА УНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XV пленумининг 1959 йил 17 ноябрда қабул қилган қарори

Ўзбекистон КП Марказий Комитети пленуми таъкидлайдики, бутун совет халқи сингари республика меҳнаткашлари ҳам коммунизм қурилишининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съезди белгилаб берган улуғвор программасини зўр ижодий жўшқинлик билан амалга оширмоқдалар.

Республикадаги саноат корхоналарининг коллективлари саноат ишлаб чиқариши ўн бир ойлик планини муддатидан олдин бажардилар. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги пленумини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кучайтириб, давлатга дон, гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери, пилла, луб экинлари, картошка, сабзавот, тамаки ва қишлоқ хўжалигининг бошқа маҳсулотларини сотиш планини муддатидан олдин адо этдилар.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ўз ватанпарварлик бурчларини адо этиб давлатга пахта сотиш планини муддатидан олдин бажардилар.

17 ноябргача 3 миллион тоннадан кўпроқ «оқ олтин» сотилди.

Ўзбекистон халқ хўжалигини ва маданиятини ривожлантиришга қурувчилар ҳам зўр ҳисса қўшмоқдалар. Республикада саноат, транспорт, қишлоқ хўжалик, уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши тобора кенг кўламда олиб борилмоқда. Сўнгги беш йил мобайнида 33 завод ва фабрика, 47.150 ўқувчи сиғадиган мактаб, 2590 ўринли касалхона, 2,9 миллион квадрат метр уй-жой қурилди. Ана шу давр ичида 20,9 миллиард сўм миқдорида капитал маблағ ўзлаштирилди, бу аввалги 10 йил мобайнида фойдаланилган маблағдан анча кўпдир.

Шу билан бирга Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми таъкидлайдики, республикада капитал қурилиш ҳали қониқарсиз олиб борилмоқда ва халқ хўжалигининг ҳамон қолоқ тармоғи бўлиб келмоқда, бу эса республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантиришга ҳамда меҳнаткашларнинг тобора ўсиб бораётган маданий-маиший эҳтиёжларини қондиришга маълум даражада халақит бера бошлади. Сўнгги 5 йил ичида республикада капитал ишлари плани 1,5 миллиард сўмлик, шу жумладан уй-жой қурилиши бўйича 380 миллион сўмлик бажарилмай қолди. Бу йил капитал қурилиш айниқса Бухоро, Тошкент, Наманган, Самарқанд областларида ва Қорақалпоғистон АССРда қониқарсиз олиб борилмоқда.

Кейинги йилларда қурилиш ва монтаж ташкилотларини мустаҳкамлаш тадбирлари кўрилганига қарамай, бу ташкилотларнинг кўпи планларни муттасил бажармай келаётир. Республикада қурилиш-монтаж ишлари йиллик плани ўн ой ичида атиги 77 процент, шу жумладан «Главголодностепстрой» бўйича 76 процент ва «Узглавсельстрой» бўйича 63,7 процент бажарилди, холос.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми меҳнатнинг яхши уюштирилмаётганлиги, қурилиш ишлаб чиқаришини индустрлаш ва механизациялаш даражасининг пастлиги, қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини ривожлантиришда жиддий суратда орқада қолинаётганлиги, капитал қурилишни планлаштириш ва моддий-техника таъминотини уюштириш масалаларида катта-катта камчиликларнинг мавжудлиги, қурувчи кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашда эса катта нуқсонларга йўл қўйилаётганлиги капитал қурилиш қониқарсиз бораётганлигининг асосий сабабларидир, деб ҳисоблайди.

Кўпгина қурилишларда зарур тайёргарлик кўрмай туриб ишларни бошлаб юбориш практикаси давом этмоқда. Техника қоидалари ва ишларни ташкил этиш лойиҳалари асосида қурилишни поток методида олиб бориш сусткашлик билан жорий қилинаётир. Кўп ишлар ҳали ҳам қўлда бажарилмоқда, комплекс механизациялаш планлари эса йил сайин бажарилмай қолмоқда. Ер қазиш ва юк кўтариш-ташиш ишларида механизмлардан яхши фойдаланилмаётир. Новаторларнинг прогрессив иш методлари ва илғор технология дуруст жорий қилинмаётир. Кўпгина қурилиш ташкилотларида меҳнат унумдорлиги ҳамон паст.

Қурилиш ташкилотларининг кўпчилигида йиғма темир-бетон конструкцияларидан, айниқса олдиндан таранг тортилган арматурали конструкциялардан жуда кам фойдаланилмоқда. Йирик панеллардан иморат қуриш ҳали ривожлантирилганича йўқ. Енгил, самарали материалларни ва прогрессив конструкцияларни ишлаб чиқариш ҳамда улардан қурилишда фойдаланиш секин ўзлаштирилмоқда. Йиғма темир-бетон ишлаб чиқарадиган завод ва полигонларни қуриш планлари муттасил бажарилмай қолмоқда ва ишлаб турган завод ҳамда полигонларнинг қувватларидан мутлақо қониқарсиз фойдаланилмоқда.

Халқ хўжалиги кенгашлари ва маҳаллий Советларининг раҳбарлари бинокорлик материаллари саноати корхоналарининг ишларини яхшилаш учун зарур чораларни кўрмаётирлар. Шу йилнинг 10 ойи ичида цемент ишлаб чиқариш плани 94 процент бажарилди, холос. Маъдан бўлмаган материаллар ибтидоий усуллар билан қазиб чиқарилмоқда, ана шу материалларнинг қиммати баланд. Маҳаллий хомашёдан ва саноат чиқиндиларидан бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш сусткашлик билан ривожлантирилмоқда, сермеҳнат ишларнинг кўпчилиги ҳали механизациялаштирилмаган.

Саноат корхоналарининг биноларини, уй-жойларни, мактабларни, касалхоналарни қуришда бракка ва айниқса санитария-техника, сувоқчилик, пардоз ишларининг, шунингдек эшик-деразаларнинг сифати паст бўлишига йўл қўйилаётганлигини Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми тоқат қилиб бўлмайдиган бир ҳол деб ҳисоблайди. Қурилиш ташкилотларининг айрим раҳбарлари ва инженер-техник ходимлари, шунингдек заказчилар брак иш бажарувчиларга нисбатан кўпинча муросасозлик қилиб келмоқдалар. Ўзбекистон ССР Давлат Қурилиш Комитети қурилиш сифати устидан контролликни яхшилаш чораларини кўрмаётир, архитектура-қурилиш контроли органларини малакали кадрлар билан мустаҳкамламаётир.

Республика Госплани, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар капитал қурилишга ажратилаётган маблағларни ҳали ҳам жуда кўп объектларга сочиб юбормоқдалар, янги қурилаётган корхоналарга ускуналарнинг ҳаммасини ўз вақтида етказиб бериш чорасини кўрмаётирлар. Бунинг натижасида республикада битмаган қурилишлар кўпайиб бормоқда. Ўтган йили битмаган қурилишлар 316 миллион сўмлик кўпайди ва 1959 йил 1 январига 3.120 миллион сўмликка етди.

Госплан, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар капитал қурилишни планлаштиришда хатоларга йўл қўймоқдалар, бу эса қурилиш-монтаж ишлари ва маблағ бериб туриш планининг тез-тез ўзгартириб турилишига сабаб бўлмоқда, қурилишларнинг раҳбарларида планни бажариш ва объектларни фойдаланишга топшириш учун масъулият сезмаслик кайфиятларини вужудга келтирмоқда.

Пленум лойиҳалаш ишларини жиддий суратда яхшилаш керак, деб ҳисоблайди. Айрим лойиҳалаш ташкилотлари ишлаб чиқаётган лойиҳаларда ортиқчаликлар кўп, улар лойиҳалашни кечиктириб юбормоқдалар ва кўпинча сифатсиз лойиҳалар бермоқдалар. Баъзи лойиҳалар технологик жиҳатдан яхши асосланмаган ва эски ускуналардан фойдаланиш кўзда тутилади.

Республикадаги илмий-тадқиқот ташкилотлари ва олий ўқув юртлари қурилиш ишлаб чиқаришидан ажралиб қолган ҳолда иш кўрмоқдалар, янги технологияни, илғор иш методларини ўзлаштириб олишда ҳамда қурилиш ишлаб чиқаришининг техника савиясини оширишда қурувчиларга камдан-кам ёрдам бермоқдалар. Қурилиш ва архитектура соҳасидаги ишларни янада тараққий эттиришга доир кўпгина туб масалалар суст ҳал этилаётир.

Капитал қурилишда жиддий камчиликларнинг мавжудлиги Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бюроси, Республика Министрлар Совети, маҳаллий партия ва совет органларининг халқ хўжалигидаги ана шу энг муҳим тармоққа зарур даражада бажаришда корхоналар, ташкилотлар ва қурилишлар раҳбарларига нисбатан тегишинча талабчанлик қилмаётганликларини кўрсатади. Партия комитетлари қурилиш корхоналари, трестлари, бошқармалари ва участкаларидаги бошланғич партия ташкилотларининг ишлаб чиқариш топшириқларини бажаришдаги роли ва масъулиятини ошириш ҳақида кам ғамхўрлик қилмоқдалар. Қурилишлардаги партия ташкилотларида коммунистлар оз бўлишига қарамай илғор қурувчиларни партияга қабул қилиш дуруст йўлга қўйилмаган. Қурилишларнинг партия ташкилотлари маъмуриятнинг хўжалик фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқидан ҳали етарли даражада фойдаланаётганлари йўқ.

Кўпгина область, шаҳар ва район партия комитетлари қурилишдаги қолоқ участкаларни ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган малакали ходимлар билан мустаҳкамлаш соҳасида астойдил иш олиб бормаётирлар, раҳбар кадрларнинг, айниқса мастерлар билан прорабларнинг тез-тез ўзгартириб турилишига йўл қўймоқдалар. Ишчи кучларининг қўнимсизлигига қарши кураш, қурувчи ишчиларнинг техника ўқувини ва малакасини оширишни уюштириш, айниқса маҳаллий миллат кишиларидан бир жойда муқим ишлаб кетадиган қурувчи кадрлар етиштириш масалаларига кам эътибор берилмоқда. Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари қурувчилар ўртасида оммавий-тарбиявий ишларни ҳали ҳам бўш олиб бормоқдалар, камдан-кам ҳолларда лекция, доклад ва суҳбатлар уюштирмоқдалар, қурувчи ишчиларнинг моддий-маиший шароитини яхшилаш ҳақида керагича ғамхўрлик қилмаётирлар.

Қурувчилар ўртасида коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари деган фахрли унвонни олиш учун кураш дуруст авж олдирилмаётир. Қурувчилар социалистик мусобақасини ташкил этишда расмиятчилик ҳоллари ҳали ҳам кўп учрайди. Айрим қурилишларда социалистик мажбуриятлар ишчи, хизматчи ва инженер ходимларнинг кенг доираси иштирок этмаган ҳолда тузиб қўйилмоқда. Олинган мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлиги трестлар, бошқармалар, участка ва бригадалар ўртасида ўзаро текшириб кўрилмаётир, мусобақа якунлари бўш пропаганда қилинмоқда.

Касаба союз ташкилотлари доимий ишлаб чиқариш кенгашларига яхши раҳбарлик қилмаётирлар, қурувчилар ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш билан кам шуғулланмоқдалар, шу мақсадда ўртоқлик судлари, ишчиларнинг йиғилишлари, деворий матбуотдан етарли фойдаланмаётирлар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми қарор қилади:

1. Республикада капитал қурилишнинг аҳволи қониқарсиз деб топилсин. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Бюросидан, область, шаҳар ва район партия комитетларидан, республика Министрлар Советидан, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарларидан, шунингдек маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларидан халқ хўжалигининг ана шу энг муҳим тармоғига раҳбарлик қилишни кескин яхшилаш талаб қилинсин. Капитал қурилиш масалалари барча партия ва совет органларининг диққат марказида турсин.

Барча моддий-техника ресурслари ва ишчи кучлари тез ўсиб бораётган капитал маблағ сарфлаш ҳамда ишлаб чиқариш қувватларини, уй-жой ва маданий-маиший объектларини ишга тушириш планларини бажаришга сафарбар этилсин. Бу йилги капитал қурилиш планини сўзсиз бажариш учун зарур чоралар кўрилсин ҳамда 1960 йилда қурувчилар олдида турган вазифаларни амалга ошириш учун тайёргарлик ишларини кўриш таъминлансин.

2. Тобора ўсиб бораётган капитал қурилиш миқёсини техникани тез тараққий эттирмай туриб амалга ошириб бўлмаслигини назарда тутиб, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми партия, совет органларига, Ўзбекистон ССР Қурилиш ва Сув хўжалиги министрликларининг, «Узглавсельстрой», «Главголодностепстрой» раҳбарларига, хўжалик ташкилотларининг раҳбарларига, шунингдек қурилишлардаги бошланғич партия ташкилотларига ўз куч-ғайратларини қурилиш ишлаб чиқаришини индустрлаштиришни бутун чоралар билан ривожлантириш ва технологияни яхшилашга, қурилишнинг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш ва янги самарали материаллар ҳамда конструкцияларни тезроқ жорий қилишга қаратиш мажбуриятини юклайди. Шу мақсадда:

а) қурилишга йиғма темир-бетон астойдил жорий қилинсин. 1960 йилда камида 400 минг кубометр йиғма темир-бетон конструкциялари, шу жумладан 30 минг кубометр олдиндан таранг тортилган конструкциялар ишлаб чиқариш таъминлансин;

б) қурилаётган бинолар ва иншоотларнинг оғирлигини камайтириш ҳамда қурилиш нархини пасайтириш имконини берадиган ғоят самарали енгил материаллар ва конструкциялардан кенг фойдаланилсин. Халқ хўжалиги кенгашларининг ғишт заводларида вибро-ғишт панеллари ишлаб чиқариш ташкил қилинсин;

в) 1960 йилда комплекс механизациялаш даражаси ер ишларида 94 процентга, маъдан бўлмаган материалларни қазиб чиқаришда 80 процентга, қурилиш конструкцияларини монтаж қилишда 94 процентга, қурилиш конструкцияларини юклаш-тушириш ишларида 85 процентга ва цементни юклаш-тушириш ишларида 45 процентга етказилсин.

Қурилиш ташкилотларида мавжуд бўлган механизмлар ва ускуналардан ғоят самарали фойдаланиш чоралари кўрилсин. Механизаторларга иш жойи ўз вақтида ҳозирлаб берилсин, машиналарни ремонт қилиш тўғри уюштирилсин ва ремонтнинг сифати оширилсин;

г) қурилиш материаллари корхоналарининг мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш яхшилансин, ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш ва янгиларини қуриш йўли билан қувватлар тезроқ кўпайтирилсин, маҳаллий хомашёдан қурилиш материаллари ишлаб чиқариш кенг ривожлантирилсин; цементнинг сифати яхшилансин ҳамда цемент ишлаб чиқариш кўпайтирилиб, 1960 йилда 1.200 минг тоннага етказилсин, тез қотадиган ва махсус цемент кўпроқ ишлаб чиқарилсин, бетон учун маъдан бўлмаган материаллар, енгил тўлдиргичлар ишлаб чиқариш кўпайтирилиб, бу материалларнинг сифати яхшилансин, иссиқ ва совуқ ўтказмайдиган материаллар ишлаб чиқариш ташкил қилинсин;

д) Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюросига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига 1960—61 йилларда ҳар бир областда бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган, механизациялашган карьерлар ҳамда қурилиш машиналари ва механизмларни ремонт қилиш учун базалар вужудга келтириш масаласини қараб чиқиш топширилсин.

3. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми саноат қурилиши, айниқса оғир индустрия корхоналари қурилиши ниҳоятда орқада қолаётганлигини таъкидлаш билан бирга партия, совет ва хўжалик органларининг эътиборини янги қувватларни ишга тушириш ва ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш юзасидан белгиланган планларни сўзсиз бажариш зарурлигига қаратади.

Республика Министрлар Советига саноат объектлари қурилиши қандай бораётганлигини бир ой муддат ичида қараб чиқиш, фойдаланишга топшириш муддатларини белгилаш ҳамда моддий техника ресурсларини ва ишчи кучларини ишга тушириладиган объектларга беришни таъминлаш, тамомланмаган қурилиш ҳажмини кескин камайтириш чораларини кўриш вазифаси топширилсин.

4. Марказий Комитет пленуми уй-жой қурилиши орқада қолаётганлигини сира чидаб бўлмайдиган бир ҳол деб ҳисоблайди ҳамда партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг раҳбарларидан бу йил уй-жой биноларини фойдаланишга топшириш планининг сўзсиз бажарилишига эришишни талаб қилади.

Йирик панеллардан уй қуришга кўчиш — уй-жой қурили- Уй-жой биноларини қуриш заводда тайёрланган йирик панелли қисмлар ва узелларни механизмлар ёрдамида поток усулида йиғиш ва монтаж қилиш йўли билан амалга ошириладиган бўлсин. Бу вазифани ҳал қилиш учун пленум қуйидаги ишларни амалга ошириш зарур деб ҳисоблайди:

а) 1960 йилда Тошкентдаги уй қуриш комбинатининг қувватидан тўла фойдаланиладиган бўлсин;

б) Фарғона, Самарқанд, Наманган ва Бухородаги уй қуриш заводлари 1960 йилда муддатидан олдин фойдаланишга топширилсин;

в) етти йиллик планда кўзда тутилган яна 13 та уй қуриш заводини 1963 йил охиригача фойдаланишга топшириш таъминлансин;

г) барча шаҳарларда ва саноат районларида уй-жойлар асосан турар-жой фондини унчалик кўп бузиб ташлашни талаб қилмайдиган, ўзлаштириш учун жуда оз маблағ сарфланадиган йирик массивларга қурилсин;

д) бутун йил давомида уй-жойларни бир меъёрда фойдаланишга топшириб бориш мақсадида уй-жой қурилиши учун иккинчи йилга кўчиб ўтадиган етарли миқдорда запаслар вужудга келтирилсин.

5. Пленум сув хўжалиги ва қишлоқ қурилиши соҳасида индустриал иш методларини ҳамма жойда кенг жорий қилиш, ер қазиш, бетон ётқизиш ва бошқа ишларни комплекс механизациялаш даражасини ошириш, йиғма темир-бетон конструкциялари ишлаб чиқаришдаги ва бу конструкциялардан айниқса йирик гидроузелларда ҳамда суғориш каналларига қоплашда фойдаланишдаги, шунингдек янги турдаги зовурлар — ёпиқ горизонтал ва тикка зовурлар қуришни ўзлаштиришдаги қолоқликни битириш зарур деб ҳисоблайди.

«Узглавсельстрой», Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари яқин фурсат ичида барча районларда ихтиёрийлик принципи асосида колхозлараро қурилиш ташкилотлари, шунингдек қурилиш материаллари, йиғма темир-бетон конструкциялари ва қурилиш деталлари ишлаб чиқарадиган ва тайёрлаб берадиган йирик колхоз корхоналари қуриш юзасидан районлараро ва область ташкилотлари вужудга келтирсинлар. Ишлаб чиқариш базасини ривожлантиришда ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотини биргаликда қайта ишлайдиган корхоналар қуришда колхозларга ёрдам берилсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Узглавсельстрой»нинг пудрадчи қурилиш ташкилотларини мустаҳкамлаш чораларини кўрсин, бу ташкилотларни ишлаб чиқариш, маданий-маиший бинолар ва колхозчилар учун уйлар қуриш планларини бажариш учун механизмлар ҳамда ускуналар билан таъминласин.

6. Республиканинг планлаштирувчи органлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар, бошқармалар ва маҳаллий советлар объектларни фойдаланишга топшириш муддатларини ҳисобга олмаган ҳолда маблағларни ва моддий техника ресурсларини жуда кўп объектларга сочиб юбормоқдалар, баъзан эса техника ҳужжатлари ва ер участкалари билан таъминланмаган объектларга маблағ бермоқдалар, бу эса тамомланмаган қурилиш ҳажмининг кўпайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Ўзбекистон КП Марказий Комитети пленуми бундай нотўғри практикани қоралайди.

Марказий Комитет пленуми Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бюросига, область, шаҳар ва район партия комитетларига барча қурилиш объектларининг корхоналар, ташкилотлар ва Халқ хўжалиги кенгашлари тайёрлаб берган титул рўйхатларини қараб чиқиш вазифасини топширади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қуйидаги вазифалар юклатилсин:

а) қурилиш-монтаж ишлари ва маблағ бериш планларига йил давомида асоссиз равишда ўзгартиришлар киритишга йўл қўйилмасин;

б) республика Госпланининг ускуналарни ва махсус материалларни бус-бутун етказиб бериш соҳасидаги ишлари яхшилансин. Шундай тартиб белгилаб қўйилсинки, бунинг натижасида ускуналар ва махсус материалларни бус-бутун етказиб бериш масаласи объектни фойдаланишга топшириш учун белгиланган муддатдан бир йил аввал ҳал қилиб қўйиладиган бўлсин;

в) 1960 йилдан бошлаб уй-жой ва маданий-маиший қурилиш учун заказчи етказиб берадиган махсус материаллар ва ускуналар фондларини бевосита пудрадчи қурилиш ташкилотларига ўтказиш масаласи қараб чиқилсин;

г) параллел суратда иш кўраётган икки корхонани — «Узбексельэлектрострой» билан «Узбексельэлектро»ни қўшиб, бир ташкилотга айлантириш масаласи бир ой муддат ичида ҳал қилинсин;

д) республика леспромхозларидан қурилиш ташкилотларига фақат тилинган ёғоч-тахта етказиб беришни таъминлаш масаласи қараб чиқилсин ва ҳал қилинсин.

7. Пленум Госплан, Халқ хўжалиги кенгашлари, республика министрликлари ва бошқармаларнинг раҳбарларидан қурилиш ташкилотларининг моддий-техника таъминотини тасдиқланган капитал қурилиш планига қатъиян мувофиқ суратда батамом тартибга солишни талаб қилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети алоҳида муҳим бўлган қурилишлар рўйхатини белгилаб чиқсин ҳамда уларни биринчи навбатда зарур ускуналар ва қурилиш материаллари билан комплекс суратда таъминлаб туришни уюштирсин.

8. Марказий Комитет пленуми Ўзбекистон ССР қурилиш министрлиги (ўртоқ Иброҳимов)дан, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги (ўртоқ Билбас)дан, «Узглавсельстрой» (ўртоқ Кичанов)дан, «Главголодностепстрой» (ўртоқ Саркисов)дан қурилишларнинг моддий техника таъминотини ташкил этишдаги камчиликларни йўқотишни талаб қилади. Бинокорлик материалларини хўжасизлик билан сақлаш ва сарфлаш фактларига барҳам берилсин, қурилишларнинг раҳбарлари, мастерлар ва прорабларнинг материалларни тежаб-терғаб ва эҳтиётлаб сарфлаш учун масъулияти оширилсин, материалларнинг талон-торож қилинишига қарши кураш кучайтирилсин.

9. Пленум қурилиш ташкилотларининг юкларини ташиб беришда автомобиль транспорти қониқарсиз ишлаётганлигини таъкидлаш билан бирга, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигига, министрликлар ва бошқармаларга қарашли автомобиль хўжаликларининг раҳбарларига автомобиль транспортидан фойдаланишни анча яхшилаш, икки ва уч ойлик ишлашга кўчиш, автомобиль транспортини малакали шоферлар билан таъминлаш вазифасини юклайди. Ҳажми катта бўлган бинокорлик конструкциялари ва буюмларини ташиш учун махсус машиналар жиҳозлансин.

Автомобиль транспортидан тўғри фойдаланиш мақсадида лойиҳалаш ва қурилиш ташкилотларига кўп миқдордаги тупроқ ва бошқа юкларни махсус механизмлар (гидромеханизация, транспортёрлар, осма ва темир йўллар ва ҳоказо)дан фойдаланиш йўли билан яқин масофаларга ташишни кўзда тутиш вазифасини юклайди.

10. Ўзбекистон ССР Қурилиш, Сув хўжалиги министрликлари, «Узглавсельстрой» ва «Главголодностепстрой» илғор технология ва янги техникадан кенг фойдаланиш асосида қурилиш ишларини ташкил этишни яхшиласинлар, бу ишларни индустрлаштирсинлар ҳамда қурилишда ҳар йили меҳнат унумдорлигини камида 7—10 процент оширишни таъминлайдиган комплекс бригадалар тузсинлар.

11. Пленум партия, совет органларига ва қурилиш ташкилотларининг раҳбарларига қурилиш-монтаж ишларининг сифатига доир масалаларга масъулиятсизлик билан қараш, шунингдек жуда кўп нуқсони бўлган объектларни топширишга тақдим этиш каби ярамсиз практикага хотима бериш мажбуриятини юклайди. Прораблар, мастерлар, заказчилар техника назорати ҳамда архитектура-қурилиш контроли органларининг қурилиш Ҳар сафар сифатсиз бажарилган иш қайта қилинганида бунинг харажатлари айбдор шахслардан ундириб олинсин.

Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар уч ой муддат ичида деворбоп материаллар, темир-бетон конструкциялари ва дурадгорлик буюмларининг сифатини кескин яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқсинлар ва амалга оширсинлар, ғишт қурилиш ташкилотларига асосан контейнерларда ёки пакет шаклида етказиб бериладиган бўлсин.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари қурилиш ишларининг сифати ва бу ишлар қандай бораётганлиги устидан жамоат контроли уюштиришлари керак. Шунингдек партия ташкилотларининг маъмурият фаолияти устидан контроль қилиш комиссияларининг, доимий ишлаб турувчи ишлаб чиқариш кенгашлари ва комсомол контроли постларининг бу соҳадаги ишларини жонлантириб юбориш керак.

12. Республика Госплани, Госстройидан, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлигидан, «Узглавсельстрой» ва лойиҳалаш ташкилотларининг раҳбарларидан лойиҳалаш ишларидаги камчиликларга барҳам бериш талаб қилинсин. Қурилиш қимматини арзонлаштиришнинг барча резервларидан тўлароқ фойдаланишга эришилсин, типовой лойиҳалашни ташкил этиш ва бу иш методологияси такомиллаштирилсин, конструкциялар ва буюмларни унификация қилиш тартибга солинсин. Лойиҳалашнинг янги, прогрессив усулларини аниқлаш мақсадида тажриба учун қурилиш ўтказиш кенг ривожлантирилсин. Қурилишларни жойлаштириш, шаҳарларни планлаштириш ва қуриш ишидаги камчиликларга хотима берилсин.

Илмий-тадқиқот муассасаларининг раҳбарлари ва олий ўқув юртларининг директорлари қурилиш ҳамда архитектура соҳасидаги илмий ишларни тағин ҳам юксакроқ поғонага кўтарсинлар ва фан, техника ютуқларининг қурилиш практикасига кенг жорий қилинишини таъминласинлар. Фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси ривожлантирилсин ва мустаҳкамлансин. Илмий ходимлар ва лойиҳачиларнинг қурилишлар ва корхоналар ходимлари билан ижодий ҳамкорлик қилиши йўлга қўйилсин.

Марказий Комитет пленуми лойиҳалаштириш ишларидаги катта камчиликларни тугатиш мақсадида лойиҳалаш институтларини мустаҳкамлаш ва ихтисослаштириш соҳасидаги ишни давом эттириш, шунингдек республикада инженерлик қидирув ишлари ва қурилиш индустрияси корхоналарини лойиҳалаш институтлари ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайди.

13. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини янада мустаҳкамлаш зарурлигига асосланиб, Марказий Комитет Бюросига ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қуйидаги вазифаларни топширади:

а) металл конструкциялар, жуда содда машиналар ва механизмлар, запас қисмлар тайёрлаш бўйича айрим саноат корхоналарини ихтисослаштириш, шунингдек Халқ хўжалиги кенгашлари ва маҳаллий саноатнинг ишлаб турган корхоналарида республикадаги қурилиш ташкилотлари учун чўян ва пўлат қуймалар, ошиқ-мошиқлар, асбоблар ҳамда мосламалар ишлаб чиқаришни ташкил этиш масаласи ҳал қилинсин;

б) қурилиш ташкилотларини йириклаштириш ва ихтисослаштириш зарурлигини назарда тутган ҳолда бу ташкилотлар структурасини янада такомиллаштириш тадбирлари амалга оширилсин.

14. Партия комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, Ўзбекистон ССР Қурилиш, Сув хўжалиги министрликларига «Узглавсельстрой» ва «Главголодностепстрой»га қурилиш ташкилотларини ҳамда бинокорлик материаллари саноати корхоналарини малакали инженер-техник ходимлар билан мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришда ўзини қобилиятли ташкилотчи сифатида кўрсатган ёш мутахассисларни раҳбарлик ишларига дадил кўтариш ва шулар ҳисобига юқори лавозимларга кўтариш учун ҳам кадрларнинг резервини вужудга келтириш вазифаси топширилсин. Қурилиш ишчилари ва инженер-техник ходимлар тайёрлаш яхшилансин, ўрта мактабни битириб чиқаётган ёшларни қурилишларга жалб этиш ва мустаҳкамлаб олиш чоралари кўрилсин. Маҳаллий миллат кишилари орасидан қурувчи кадрларни яна ҳам кўпроқ етиштира бериш керак. Қурилиш ташкилотларининг малакали кадрларга бўлган эҳтиёжини икки йил мобайнида тўлиқ қондириш учун қурилиш билим юртларининг шохобчалари кенгайтирилсин ҳамда улардаги ўқувчилар сони кўпайтирилсин.

Ёш мутахассислардан нотўғри фойдаланиш фактларига, кадрларнинг кўплаб қўнимсизлик қилишига йўл қўяётган ҳамда қурувчи ишчиларга зарур уй-жой ва маданий-маиший шароит яратиб беришга масъулиятсизлик билан қараётган қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари қаттиқ жавобгарликка тортилсин. Барча қурилиш объектларида умумий овқатланиш корхоналари бўлсин, саноат ва озиқ-овқат товарлари сотиш кескин суратда яхшилансин.

15. Марказий Комитет пленуми область, шаҳар ва район партия комитетларига қурувчилар ўртасида олиб бориладиган ташкилий ва оммавий-тарбиявий ишларни кучайтириш мажбуриятини юклайди. Илғор ишчилар ва инженер-техник ходимларни партияга қабул қилиш йўли билан қурилишлар ва корхоналар бошланғич партия ташкилотларини мустаҳкамлашга, шунингдек бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан коммунистларни қурилишларга юбориш йўли билан улардаги бошланғич ташкилотларини мустаҳкамлашга эътибор берилсин. Область партия комитетларининг саноат ва транспорт бўлимида ишлаётган ходимлар орасида, шунингдек шаҳар ва район партия комитетининг аппаратида битта-иккита қурилиш мутахассиси бўлиши зарур, деб ҳисоблансин. Қурилишлардаги бошланғич партия ташкилотлари секретарлари тажрибали, малакали кадрлардан танлансин, қобилиятли ташкилотчи мутахассислар бу вазифага дадил кўтарилсин.

Партия ташкилотлари қурилиш трестларининг, бошқарма ва участкаларининг хўжалик фаолиятини чуқур ўрганишлари, қурилишларда меҳнатни тўғри ташкил қилиш учун фаолроқ кураш олиб боришлари, қурувчи кадрларни планни ҳамда қабул қилинаётган социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун юксак масъулият сезиш руҳида қунт билан тарбиялашлари керак.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ва қурилишларнинг бошланғич партия ташкилотлари комсомол ва касаба союз ташкилотларига раҳбарлик қилишни кучайтиришлари, бу ташкилотлар қурувчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни олиб боришга, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари номини олиш учун мусобақани авж олдиришга кўпроқ эътибор беришларини таъминлашлари лозим. Касаба союз ташкилотлари қурилишга доир давлат планларини ишлаб чиқишда ва бу планларнинг бажарилишини таъминлашда, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, иш ҳақи, меҳнат унумдорлигини ошириш ва қурилиш таннархини камайтириш; қурувчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш масалаларини ҳал қилишда актив қатнашмоқлари керак.

Ўзбекистон ССР Қурилиш, Сув хўжалиги министрликлари ҳамда капитал қурилиш билан шуғулланувчи бошқа министрликлар ва бошқармалар касаба союз ташкилотлари билан биргаликда хавфсизлик техникаси, саноат санитарияси қоидаларининг, меҳнат ҳақидаги қонунларнинг бузилишига барҳам беришга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқсинлар ҳамда амалга оширсинлар.

* * *

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми ишонч билдирадики, республикадаги партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, қурувчилар капитал қурилишнинг улкан программасини шараф билан адо этадилар ва КПСС XXI съезди бел-

«Таширмаш» заводи ҳузуридаги конструкторлик бюросининг ходимлари қишлоқ хўжалик ишларини комплекс механизациялаш мақсадида янги-янги машиналар яратиш соҳасида катта иш олиб бормоқдалар. Суратда: (ўнгдан) конструкторлардан В. Грифли, В. Волков ва Е. Берлина ўртоқлар каналларни шиббалайдиган янги машина лойиҳасини муҳокама қилмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ЯНГИ УЙЛАР

Оҳангарон шаҳридаги «Узбекшахтострой» трестига қарашли 3-қурилиш бошқармаси коллективи Лоҳутий номли кўчада қурилаётган икки қаватли янги уй-жой биносини битказиб фойдаланишга топширдилар. Бино қурилишида илғор индустриал методлар кенг қўлланилиб, йиғма темир-бетонлардан унумли фойдаланилди. Ҳар бир квартира канализация, вентиляция, ванна, совуқ ва иссиқ сув билан таъминланган. Подвал қисмида ҳар бир квартира учун махсус ўтин-кўмир сақланадиган омборлар бор. Умуман бу ҳашаматли бинода яшовчилар учун жуда катта қулайликлар яратилган.

Янги уйга 9-шахта ишчи, хизматчилари кўчиб кирдилар. Яқин кунларда ана шундай икки қаватли бинолардан яна учтаси фойдаланишга топширилади.

П. УКОЛОВ.

Турар-жойлар нима учун рўйхатга олинади

1960 йил 1 январдан ўтказиладиган уй-жой фондини рўйхатга олиш муносабати билан редакциямизга меҳнаткашлардан кўплаб хатлар келмоқда. Улар ўз хатларида уй-жой фондини рўйхатга олишнинг сабабларини, нима учун рўйхат қилинишини сўрайдилар.

Биз меҳнаткашларнинг саволларига жавоб тариқасида Тошкент шаҳар Статистика бошқармасининг бошлиғи ўртоқ М. Тожибоевнинг мақоласини босаётирмиз.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашларни турар-жой билан таъминлаш ва уй шароитини яхшилаш учун тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1957 йил 31 июлда чиқарган қарорида мамлакатимизда турар-жой қурилишини янада ривожлантириш программаси белгилаб берилди. Яқин 10-12 йил ичида уй-жой танқислигини тугатиш, уй-жой масаласини ҳал қилиш вазифаси қўйилди. Шуни айтиш кифояки, 1956-1960 йилларда шаҳарларда ва ишчи посёлкаларида 328 миллион квадрат метр миқдорида давлат ва якка турар-жой бинолари қурилади. Бу эса биринчи, иккинчи, тўртинчи ва бешинчи беш йилликларда қурилган уй-жой бинолари майдони билан тенгдир.

Республикамиз пойтахти Тошкент аҳолининг сони жиҳатидан Совет Иттифоқида еттинчи ўринда туради. 1959 йил 15 январда Тошкент аҳолисининг сони 911 минг киши эди. Шаҳарда кейинги 3 йил (1956 — 1958 йиллар) мобайнида давлат ва кооператив ташкилотлари йўли билан умумий майдони 262 минг квадрат метрдан ортиқ уй-жой фойдаланишга топширилди. Бундан ташқари якка тартибда қурувчиларнинг кучи билан умумий майдони 244 минг квадрат метр турар-жой қуриб тамомланди.

Етти йиллик ичида Ўзбекистоннинг шаҳар ва колхоз ҳамда совхоз, шунингдек РТС ва ўрмон хўжалиги посёлкаларида давлат темонидан бериладиган капитал маблағ ва аҳолига бериладиган ёрдам маблағи ҳисобига умумий майдони 11 миллион квадрат метрдан ортиқ, шу жумладан Тошкент шаҳрида умумий майдони 1,7 миллион квадрат метр уй-жой қурилади.

Лекин бениҳоя катта масштабдаги бу қурилиш ҳам меҳнаткашларнинг тобора ўсиб бораётган талабларига жавоб бера олмайди. Аҳолининг ўсиб бораётган талабини максимал равишда қондириш учун уй-жой қурилишини тўғри планлаштириш лозим. Бунинг учун эса область ва шаҳарларда, районлардаги аҳоли сони ва уй-жой фондининг аниқ ҳисобини олиш лозим. 1959 йилда ўтказилган Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати аҳолининг сони ҳақида тўла маълумот берди. Лекин уйларнинг умумий сони ҳақида эса СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасида фақат эскириб қолган маълумотлар бор. Шунинг учун ҳам 1960 йил 1-январдан бошлаб шаҳарларда ва ишчи посёлкаларидаги барча уй-жой фонди, қишлоқларда эса фақат маҳаллий Советларга ҳамда корхона, муассаса ва жамоат ташкилотларига қарашли уйлар рўйхатга олинади.

Уй-жой фондини рўйхатга олишдан мақсад фақат қаерда ва қанча уй-жой фонди борлигини ва унинг қандай аҳволда эканлигини аниқлашдан иборатдир. Бу албатта осон иш эмас. Бунинг учун диққат ва эътибор билан ишлашга тўғри келади. Шунинг учун ҳам ҳозир уй-жой қурилишини тахминий ҳисобга олиш бошланди. Рўйхатга олиш ва тўпланган материалларни ишлаб чиқишда минглаб ишчилар, хизматчилар, студентлар ва пенсионерлар иштирок этади. Улар статистика ходимларига энг аниқ маълумот олишда ёрдам берадилар.

Тошкент шаҳар статистика бошқармаси раҳбар ходимларига ва СССР Марказий статистика бошқармасининг район инспекторларига инструктаж семинарлари ўтказмоқда. Умумий уй-жой фонди бўлган шаҳар районларидаги корхона ва ташкилотларнинг вакиллари билан ўтказилаётган инструктаж семинарлари тугай деб қолди.

Декабрь ойидан бошлаб гражданларнинг хусусий уй-жой фондларини рўйхатга олишда бевосита иштирок этадиган кишилар семинарга қатнашадилар.

Бироқ бизда шундай кишилар ҳам борки, улар ўзларининг шахсий манфаатларини жамоат манфаатидан юқори қўйиб, ўзларига қулайлик туғдириш учун ёлғон-яшиқларни тарқатишга уринадилар. Ана шундай кишилар ҳозирданоқ «рўйхат олингандан кейин хусусий уйлар давлат фойдасига ўтказилади» деган бўлмағур миш-мишларни тарқатмоқдалар.

Бундай миш-мишларнинг тарқатилишининг сабаби аниқ. Улар бундай ёлғон-яшиқларни тарқатиб, ўзларининг алдамчилик, олибсотарлик найрангларини яширишга уринадилар. Енгил табиатли кишилар бундай иғволарга ишонишлари мумкин.

Халқ яхши биладики, партия ва ҳукуматимиз совет кишиларининг турмушини яхшилаш учун тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Фақат Тошкентнинг ўзида кейинги вақтда ҳукуматнинг маълум қарори билан маҳаллий Советларга қарашли кўпгина уйлар якка тартибда фойдаланишга берилди.

Ўтказиладиган уй-жой фонди рўйхати фақат халқ манфаатини кўзлаб ўтказилади. Шунинг учун ҳар бир совет гражданининг вазифаси уй-жой фондини рўйхатга олишда актив иштирок этишдан, миш-миш тарқатувчиларга қарши кескин курашишдан иборатдир.

М. ТОЖИБОЕВ,
Тошкент шаҳар статистика бошқармасининг бошлиғи.

Пойтахтимиздаги ёш натуралистлар республика станцияси тўгараклари 500 дан ортиқ ўқувчини ўзига бирлаштирган. Ёш натуралистлар бу ерда пахта, сабзавот экинлари, гуллар ўстирадилар, шунингдек қуён, товуқ, ўрдак каби жониворларни тарбия қиладилар. Суратда: Максим Горький номидаги 90-мактабнинг 6- синф ўқувчиси Абдуҳалил Абдушукуров оранжереяда хризантема гулларига қарамоқда.

Х. Ҳайитмуҳамедов фотоси.

Қишлоқ хўжалиги машиналарини такомиллаштириш йўлида

Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-текшириш институтининг коллективи КПСС XXI съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг тарихий қарорларини амалга ошириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини автоматлаштириш ва механизациялаш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Электр энергиясидан комплекс равишда фойдаланиш лабораториясининг меҳнатсевар илмий ходимлари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши процессларини автоматлаштириш соҳасида жиддий тадқиқотлар олиб бормоқдалар. Пилла қуртини парвариш қиладиган хоналарнинг ҳароратини ва намлигини тартибга солиб турадиган автоматик установкалар яратиш юзасидан муҳим ишлар қилинмоқда. Бундай установка автоматик тарзда ишлаб, беш қути қурт уруғи боқиладиган 650 квадрат метрлик хонанинг температурасини ва намлигини тартибга солиб туришга имкон беради.

Айни вақтда техника фанлари кандидатлари Веселников ва Аҳмаджонов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган лаборатория колхоз насосларини автоматлаштириш юзасидан олиб бораётган ишларини муваффақиятли якунлади. Бунинг натижасида бир диспетчерлик пунктидан туриб, бир неча колхознинг насос станциясини бошқариш мумкин.

Техника фанлари кандидати Амплевская, илмий ходим Цой ўртоқлар ДТ-24-3 тракторини одамнинг иштирокисиз автоматик тарзда бошқаришга ёрдам берадиган электр мослама яратдилар.

О. ҚУРУМБОЕВА.

Рўзғор буюмлари янада кўпаяди

Совет кишиларининг маданияти ва фаровонлиги тўхтовсиз юксалиб бормоқда. Шунинг учун ҳам аҳолининг бежирим, нафис маданий-маиший ва уй-рўзғор буюмларига эҳтиёжи тобора ўсмоқда.

Буни ҳисобга олган КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети яқинда махсус қарор қабул қилди. Бу қарор партия ва ҳукуматимизнинг совет кишилари ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилиб келаётганлигини кўрсатувчи яна бир ёрқин далилдир.

Табиийки, халқ манфаатларини кўзлаб, ўз вақтида қабул қилинган бу қарор корхонамиз коллективи зиммасига ҳам катта ва масъулиятли вазифалар юклайди. Шунинг учун ҳам заводимиз ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари қарорни синчиклаб ўрганиб чиқиб, уни ўзларининг жанговар иш программалари деб қабул қилдилар.

Коллективимиз ана шу қарор асосида келаси йил режаларини тузиб чиқди. 1960 йилда рўзғор буюмлари хилини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш асосий вазифалардан бири қилиб қўйилди. Келаси йилдан бошлаб алюминдан қуйилган умивальниклар, гулчелаклар, оташкураклар, воронкалар, самовар карнайлари, плита духовкалари, душлар ва бошқа буюмлар тайёрлаш ўзлаштирилади.

Бундан ташқари, рухланган идишлар тайёрлашни 100 тоннага, мих ишлаб чиқаришни 300 тоннага, печь трубалари тайёрлашни 20 минг донага кўпайтирамиз.

Мўлжалдаги ишларни амалга ошириш учун ишлаб чиқариш процессларини имкони борича кўпроқ механизациялаш ва янги-янги унумли асбоб-ускуналарни жорий қилиш лозим. Буни яхши тушуниб етган коллективимиз 1960 йилнинг дастлабки ойларида рухлашнинг бутун техникавий талабларига тўла жавоб берадиган янги цехни, штамповка-тайёрлов цехини ишга тушириш учун барча мавжуд имкониятларни ишга солаётир. Ҳозир мих тайёрлаш цехини реконструкциялашни бошлаб юбордик. Бу ишлар тугаллангач, юк ортиш ва юк тушириш процессларини тўла механизациялаш ва шу йўл билан меҳнат унумдорлигини тағин ҳам ошириш мумкин бўлади. Цехда осма тельфер монтаж қилинади.

Шуни очиқ эътироф қилиш керакки, биз ишлаб чиқараётган турли-туман рўзғор буюмларининг сифати ҳамиша ҳам яхши бўлавермайди. Коллективимиз қарорга амалий иш билан жавоб бериш мақсадида тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатини яхшилаш, вазнини енгиллаштириш ва таннархини камайтириш бўйича қатор ташкилий-техникавий тадбирларни белгилаб, уларни ишлаб чиқаришга жорий қилишга киришди.

Маҳсулот сифатини яхшилаш учун бошланган курашда коммунистлардан Шоалимов, Ғуломов, Меркулов ва бошқалар мақтаса арзигудек ишлар қилаётирлар. Улар смена топшириқларини муттасил равишда 150-180 процентга етказиб адо этаётирлар.

Х. АБДУМАЛИКОВ,
Тошкентдаги металл идишлар заводи партия ташкилотининг секретари.

И. ШАПИРО,
завод бош инженери.

Янги китоблар

Ўзбекистон ССР давлат бадиий адабиёт нашриёти қуйидаги китобларни нашр этди:

К. М. СТАНКОВИЧ. — **«Повесть ва ҳикоялар».** 209 бет, тиражи 15.000, баҳоси 4 сўм 90 тийин.

Н. А. ДОБРОЛЮБОВ.— **«Адабий — танқидий мақолалар»:** Тўпловчи О. Шарофиддинов. 464 бет, тиражи 10.000, баҳоси 11 сўм 55 тийин.

«Қорақалпоқ поэзиясининг антологияси». Тузувчилар: Ҳ. Сеитов, Шукрулло, М. Нурмуҳамедов. 191 бет, тиражи 5.000, баҳоси 13 сўм 30 тийин.

Усмон НОСИР. — **«Танланган асарлар»,** (Шеърлар, поэмалар, таржималар, драма). 230 бет, тиражи 10.000, баҳоси 8 сўм 50 тийин.

ИБОХОН.—**«Улуғ кун»,** (Повесть) ўрта ва катта ёшдаги болалар учун. 75 бет, тиражи 30.000, баҳоси 1 сўм 35 тийин.

Маданият хроникаси

Сирдарё районидаги Свердлов номли колхоз радиоузелининг хизматидан қишлоқ аҳолиси мамнун. Улар радиоузел орқали севимли қўшиқ, музикалар эшитиш билан бирга колхоз ҳаётидаги янгиликлар, турли темаларда лекция, суҳбатлар тинглайдилар. Яқинда колхоздаги хонадонлар ёппасига радиолаштирилади.

Н. Хайруллаев.

Тошкентдаги 31-алоқа бўлими ходимлари почта бўлимлараро социалистик мусобақада юқори кўрсаткичга эришганликлари учун Фрунзе район алоқа бўлимининг кўчма қизил байроғини олишга муваффақ бўлдилар. Меҳнаткашлар бу бўлим ходимларининг ҳалол ва оператив хизматидан мамнунлар.

Қ. Қурбонбоев.

«Пискент» совхозидаги медицина пунктининг меҳнатсевар ходимлари аҳоли соғлиғини сақлаш ишларини яхши йўлга қўйганлар. Фельдшер Абдуқодир Аблаев уйма-уй юриб беморларни даволайди. Бу бригадаларда санитария пунктлари ташкил қилинган.

О. Эшонқулов.

Қисқа сатрларда

✦ **Қорасув.** Райондаги ғалла тайёрлаш пунктида яқинда ғалла қуритиш цехи қурилди. Янги цехда соатига 8 тонна ғаллани қуритиш мумкин.

Т. Имомхўжаев.

✦ **Калинин.** Карл Маркс номли колхозда катта-катта жамоат ва хўжалик бинолари қурилиб фойдаланишга топширилди. Улар орасида 400 чўчқага мўлжалланган чўчқахона, катта молхона, темирчилик устахонаси, гараж бор.

Т. Расулов.

✦ **Орджоникидзе.** Киров номли сельпода аҳолининг маданий молларга бўлган талаб ва эҳтиёжи ҳисобга олиниб, маданий моллар билан савдо қилувчи янги магазин очилди.

А. Пирматов.

✦ **Олмалиқ.** 2-«Оҳангарон» совхозининг марказдан анча узоқда бўлган Киров бўлимида яшовчи барча хонадонларга электр туширib берилди. Совхоз маъмуриятининг бу тадбири ишчиларни хурсанд қилди.

А. Абдураззоқов.

✦ **Тошкент.** Йўлдош Охунбобоев номли майдонда Октябрь райпишчеторги озиқ-овқат магазини очди. Бу магазин хизматидан шу ерлик аҳоли мамнун бўлмоқда.

М. Султонов.

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

УЛУҒ АДИБНИНГ „ГУЛ“ ТЎПЛАМЛАРИ ҲАҚИДА

«Гул» тўпламлари Ҳамза лирик меросининг катта бир қисмини ташкил этади. Бу тўпламлар Октябрь революциясидан илгари — 1915—1917 йилларга нашр этилган бўлиб, халқ оғзаки ижодини чуқур ўрганишининг меваси сифатида майдонга келди. Халқ ашулалари Ҳамзага икки жиҳатдан қимматли эди. Биринчидан, шоир бу ашулаларда халқнинг орзу-умидлари, фикр-туйғулари, оғир турмушини кўрса, иккинчидан бу ашулаларнинг ўз мазмунига мос бўлган гўзал ва ёқимли оҳанглари шоирнинг диққатини ўзига жалб этган эди.

Ҳамза ўз шеърларининг кенг оммага етиб бориши ва тушунарли бўлиши учун уларнинг кўпчилигини ана шу куйларга мослаб ёзади. У «Гул» тўпламларида миллий куйларнинг энг муҳим ва характерлиларидан фойдаланиб, ўша давр руҳини акс эттирувчи ажойиб шеърлар, қўшиқлар яратди. Ҳамза ўзининг бу тўпламларида миллий ашулаларнинг ўрнини йўқотмасликни, миллий куй ва оҳангларни кенг омма орасига ёйишни мақсад қилиб қўйди. Ҳамза бу ҳақда ўз мақолаларидан бирида: «Қулоқ ноталари» ила эшитилиб келмиш миллий табаррук ашулаларимизнинг ўрни йўқолмасин учун баъзи шеърлар ўрнига миллий шеърлар тартиб беруб ҳама оҳанг ва куйларимизни топуб бир неча бўлимда нашр этмоқ ниятидамиз...» — деб ёзган эди.

Биринчи бўлимга 6 та шеър кирган бўлиб, уларга халқ орасида кенг тарқалиб, севилиб куйланадиган 6 ашуланинг куйи асос қилиб олинган. Бу шеърларда гарчи кучсиз тарзда бўлсада, маърифатчилик, жаҳолат[...] ғоялари илгари сурил[...]шидаги қарама-қаршиликлар ҳам сезилиб туради.

Биринчи тўпламни халқ севиб кутиб олгандиги учун аста-секин бошқа тўпламлар ҳам майдонга кела бошлади. 1916 йилда миллий ашулалар тўпламининг иккинчи бўлими — «Оқ гул» майдонга келади.

Ҳамза хаста куйларнинг давр талабига жавоб бера олмаслигини ҳис қила бошлагач, халқни дадилликка, тетикликка ундовчи жанговар куйлар яратиш керак деган фикрга кела бошлади. Шу мақсадда у ўзбек музикаси ва ашулалари соҳасида янгилик яратишга уринди. Бошқа халқларнинг, жумладан татар, уйғур халқларининг куйларидан ҳам ижодий фойдалана бошлади.

Бу тўпламда Ҳамзанинг янги стиль яратишга майли, фольклорга нисбатан ижобий муносабати ҳам очиқ-ойдин кўзга ташланади. Шоир биринчи бўлимда миллий ашулаларнинг номини айтиш билан чекланган бўлса, «Оқ гул» да миллий ашулалардан намуналар ҳам келтирганини кўрамиз. Шунингдек, халқ ашулаларидан намуналар келтириш билан кифояланмай, бу ашулаларнинг қандай усул билан айтилиши ва уларнинг келиб чиқиш тарихи билан ҳам қизиқади.

«Оқ гул»да беш шеър — ашула бор. Буларда илгари сурилган маърифатчилик ғояси ва танқидий фикрлар биринчи бўлимдагига нисбатан қисман кучайган. Тўпламдаги «Гул ғунчалар» оҳангидаги ашулада бой ва руҳонийлар лаънатланади. Уларнинг мунофиқ ва икки юзламачилик хулқлари, кирдикорлари қаттиқ қораланади. «Эрлар ва қизлар» лапарида эса шоир хотин-қизларнинг ўқимишли бўлишларини орзу қилиб, [...]

«Оқ гул»дан сўнг миллий ашулаларнинг учинчи бўлими «Қизил гул» тўплами майдонга келади. Халқ шоири Ҳамзанинг кўз ўнгида доимо меҳнаткаш омманинг оғир турмуши гавдаланар эди. У ўзининг ижодий ва практик фаолиятида тобора меҳнаткаш халққа яқинлашишга интилди. Шеър ва қўшиқларида халқнинг ҳис ва туйғуларини, фикр ва интилишларини, орзу ва армонларини мумкин қадар тўлароқ ифодалаш йўлларини тинмай излади. Шеърларининг халққа тушунарли бўлиши учун курашди. Шу мақсадда у ўз қўшиқларининг тилини содда, ифодасини ихчам ва равон қилишга уринди. Тил ва услубда равонлик ҳам соддаликка тинмай интилди. Бу эса табиий равишда буржуа ёзувчиларига ва танқидчиларига ёқмас эди. Улар халқ шоирининг мақсад ва интилишларини камситиб, тилдаги соддалик ва равонликка «адабиётдан узоқлашиш» деб баҳо бердилар. Ҳамза бунга қаттиқ норозилик билдирди. Уларга қарата: «бу адабиётдан хабарсизлик эмас, қора элимизни тушунувина ўнғай бўлсин учун бўлса керак... деб шояд бизим тарафимиздан жавоб берувчиларда бўлур... Ҳақиқатда ўзбек тилида экан, биз ўзбек тилига яқинлаштирмоққа киришдик» деб ёзди «Қизил гул» тўпламида.

Ҳамзанинг «Қизил гул» тўплами мазмуни ва тузилиш принциплари жиҳатидан олдинги тўпламларидан катта фарқ қилмайди. Бироқ бу тўпламда шоирнинг фикрий ўсиши яққол кўзга ташланиб туради. Бу ўсиш Ҳамзанинг ахлоқсиз бойларга, нодон ва ифлос руҳонийларга, шунингдек дангаса, ўғриларга нисбатан танқидий муносабатда бўлишда, камбағаллардан шикоят қилишда нодонлик ва жаҳолатни қаттиқ қоралашида кўринади. Ҳамза бу тўпламда ҳаётдаги бахтсизликнинг туб сабабларини асосан билимсизликдан деб тушуниб, маърифат ғоясини кенг тарғиб этади.

Ҳамзанинг юқоридаги тўпламлари ашулачи машшоқлар орқали халқ орасида кенг тарқалиб, шуҳрат қозона бошлади. Бу шоирга янги куч, янги ғайрат бағишлайди ва Ҳамза янги «Яшил гул» тўпламини нашр этишга киришади. Бу тўпламга кирган шеър ва қўшиқларда ҳам шоир аввалгиларидаги каби маърифат ғоясини тарғиб қилади, турмушдаги иллатларни танқид остига олади. «Яшил гул»да киши диққатини жалб қиладиган нарса — бу ишқий мактублардир. Уларда соф инсоний муҳаббат ғоялари тараннум этилади. Ана шундан сўнг бирин-кетин миллий ашулалар тўпламининг «Сариқ гул», «Пушти гул» бўлимлари ҳам юзага кела бошлайди. Бу тўпламларда Ҳамзанинг ўз шеърларига куй танлашда ўзбек халқ куйлари қаторида татар ва бошқа халқ куйларидан ҳам унумли фойдаланганини кўрамиз. «Пушти гул»даги икки шеърнинг куйи татар куйига мослаб ёзилган. Иккитасининг куйи эса ўзбекча «Чаман ичра» ва «Оғажон латипа» оҳангида ёзилгандир.

Татар оҳангидаги биринчи шеърда Ҳамза ўзбек халқининг илмсизлиги ва жаҳолатда қолиб кетаётганлигидан шикоят қилади:

«Истамаймиз маърифатни
Чин кўнгилда ҳақиқатни
На бўлурни ўйламаймиз
Ойлар тўлиб йил ўтсада».

«Пушти гул»даги бир шеърда бева-бечоралар аҳволидан бехабар бўлган эшон ва бойларни сатира қамчиси остига олиб:

«Эшон иши бойни кутмоқ,
Ақча учун қўлин тутмоқ,
Парво қилмас бечоралар
Тошу тупроқ чайнасада».

деб хитоб қилади шоир.

Тўпламдаги «Чаман ичра» оҳангидаги ашулада эса ўзбек халқининг [...] оғир турмуши зўр ачиниш билан тасвирланади. Халқни талашда бирлашиб олган уламо, шайх, эшон, бой ва қозилар ҳажв қилинади.

«Пушти гул»да ҳам Ҳамза ижодидаги фикрий юксалиш кўзга ташланади. Бу тўпламда шоирнинг бой, савдогар, руҳоний ва амалдорларга нисбатан бўлган чексиз ғазаби сатирик йўсинда баён этилганини кўрамиз. Шунингдек, бу тўпламда маърифат ғояси кучли ҳимоя қилинади.

1917 йилда миллий ашулаларнинг 7- бўлими «Сафсар гул» ҳам майдонга келди. Бу тўпламга Ҳамзанинг мардикорга олиш воқеаларига бағишлаб ёзган шеърлари кирган. Бу шеърларда уруш туфайли оғир аҳволга тушиб қолган меҳнаткаш халқнинг орзу-армонлари, золимларга нисбатан ортиб бораётган ғазаблари ифодаланади. Лекин бу тўпламда ҳам Ҳамза дунёқарашидаги заиф томонлар кўзга ташланади. Бу тўпламдаги ва бошқа юқорида айтиб ўтилган тўпламлардаги камчиликлар ўша давр тарихий шароити ва Ҳамзадаги ҳаётий тажрибанинг камлиги билан изоҳланиши керак.

Ҳамза дунёқарашидаги заиф томонлар «Гул» тўпламларининг қийматини тушира олмайди. Тўпламларда нодонлик ва жаҳолатнинг қораланиши, дин намояндалари ва амалдорларнинг сатирик қамчи остига олиниши, меҳнаткаш оммани маърифатли қилишга бўлган зўр интилиш айниқса диққатга сазовордир. Шоирнинг «Гул» тўпламлари унинг революциягача бўлган ижодини баҳолашда алоҳида ўрин тутади. Бу тўпламларга кирган шеър ва ашулаларда Ҳамза ўз даври учун прогрессив аҳамиятга эга бўлган актуал ва муҳим масалаларни кўтариб чиқди. Ҳаётда юз берган воқеа ва ҳодисаларга ўз муносабатини равшан билдириб борди. Улуғ адибнинг «Гул» тўпламларининг қиймати ҳам ана шундадир.

Салтанат МУСАХЎЖАЕВА,
Чет тиллар давлат педагогика институтининг ўқитувчиси.

РОСТОВЛИКЛАР ТАШАББУСИГА ҚЎШИЛИБ

Медицина олимлари корхоналарда

Кейинги кунларда Тошкентдаги «Қизил тонг» фабрикасига қарашли медицина пунктида юритиладиган «Врачларнинг иш дафтари»га янги медицина ходимлари номлари ёзиладиган бўлиб қолди. Дафтарни варақлар эканмиз, профессор А. Шороханинг номини ўқиймиз. У бир неча беморни қабул қилгани ҳақида ёзган. Бошқа бетда эса профессор Х. Маъсумовнинг сменасида ўнга яқин ишчига медицина ёрдами кўрсатилганлиги ва уларга маслаҳатлар, консультациялар берилганлиги қайд этилган.

Бу, профессор-врачлар корхона медицина пунктида ишламасалар ҳам бу ерда тез-тез бўлиб турадилар. Улар ростовлик ҳамкасбларининг ажойиб ташаббусига қўшилиб, пойтахт медицина муассасаларига маош олмай малакали ёрдам кўрсатаётирлар.

Тошкентдаги «Тез ёрдам» клиникасининг медицина олимлари хизматидан қизил тонгчилар ниҳоятда хурсанд бўлмоқдалар.

Корхона медицина пунктининг врачи Н. Михайлова олимларнинг меҳнатсеварлигига ва ишига юксак баҳо бериб, бундай дейди:

— Ҳурматли профессорларимиз ўз маслаҳатлари билан кўпгина касалликларнинг олдини олмоқдалар. Бетоб бўлиб келган ишчи, хизматчилар эса уларнинг малакали маслаҳатлари ва ишлари туфайли тезда соғайиб кетмоқдалар. Медицина олимларимиз касалларни қабул қилишдан ташқари цехларда, ишчилар орасида бўлиб, медицина темаларида лекция ва суҳбатлар ўтказаётирлар.

«Тез ёрдам» клиникасининг бош врачи ўртоқ Т. Алимов бундай дейди:

— Муассасамиздаги юқори малакали медицина ходимлари ишдан ташқари вақтларида турли корхоналарнинг медицина пунктларига ёрдам бериб, ўзларининг ватанпарварлик бурчларини бажараётирлар. Биз бундан кейин ҳам ростовлик медикларнинг ташаббуси асосида шаҳардаги медицина муассасаларига ёрдамни янада кучайтирамиз.

А. АЛИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Битта суяк беш сўм эмиш“

Мирзачўл шаҳар матлубот жамиятига қарашли ошхонада совет савдоси қоидаларининг бузилиши, овқатларнинг сифатсиз тайёрланиши ҳақида юқоридаги сарлавҳа билан газетамизнинг шу йил 7 октябрь сонида «Уртўқмоқ» бўлимида босилган танқидий хабарга редакция қуйидаги жавобни олди:

«Хабарда келтирилган фактлар текширишда тўла тасдиқланди. Текшириш натижалари шаҳар умумий овқатланиш ходимларининг ишлаб чиқариш кенгашида муҳокама қилинди ва йўл қўйилган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди.

Ошпаз Барат Аширматовга қаттиқ виговор эълон қилиниб, келгусида совет савдоси қоидаларини бузишга йўл қўйгани тақдирда вазифасидан олинажаги тўғрисида огоҳлантирилди.

Мирзачўл шаҳар матлубот жамиятининг умумий овқатланиш бўлими директори
М. А. МИХАЙЛОВ.
Касаба союзи маҳаллий комитетининг раиси
А. А. РАМАЗОНОВ.

ФЕЛЬЕТОН

ВИЖДОН ДРАМАСИ

Бир неча ойдирки, Бўка район халқ маорифи атрофида ўйналаётган виждон драмаси ҳамон охирига етган эмас, «актерлар» ҳамон соф виждон, тўғрилик хусусида бахслашиб, янги-янги тамошаларни келтириб чиқармоқдалар.

Воқеа аслида мана шундай бошланган... Кунларнинг бирида район милиция бўлимининг бошлиғи Мусаев кўкнори хаёл билан аввал ўрта маълумотли, сўнгра эса олий, энг кейин тўппа-тўғри олим бўлмоқчи бўлди.

— Ҳурматли дўстим, — деди у район халқ маорифи бўлими мудири Бахтиёр Умаровга,—битта аттестат тўғрилаб бера олмайсизми?

— Жоним билан, — деди Умаров.

Умаров бир кун аввал раймаг мудири Ҳувайдахон Расуловага ҳам аттестат ваъда қилиб:

—Ҳувайдахон сўрайдилар-у, йўқ дермидик! — деган эди. Мудир ишга жуда тез киришди. Ўз ҳузурига 17- мактаб директори Турдиали Эшоновни чақириб, иккита аттестат топиш ҳақида унга кўрсатма берди.

— Қийин-да, хўжайин, — иккиланди Эшонов.

— Унда сирларинг фош бўлиб, расвою жаҳон бўласан.

Эшонов директорлик қилаётган мактабда яширинча интернат ташкил этилган бўлиб, икки йилдан буён ўзи, хотини, амакиси ўша интернат учун ажратилган олтита штатнинг пулини ўғиринчасига еб келишар, унча-мунча Умаровга ҳам қистириб туришарди.

— Ҳазиллашдим хўжайин, — қўрқиб кетган Эшонов икки букулиб таъзим бажо келтирди. — Нега-нингизча топилади. Кечки синфни 28 ўқувчи эмас, 30 ўқувчи битирган деймиз қўямизда...

— Тўғри айтасан, — мамнун бўлиб деди Умаров,—ОблОНО раҳбарларини истаганча алдаса бўлади...

Ана шундан сўнг тез кунда алиф деса таёқни кўрсатадиган, мактаб юзини кўрмаган Мусаев билан Расуловаларга текин аттестатлар ёзилиб, зўр тантана билан топширилди ҳам.

Мактабда бири кетидан иккинчиси юз бериб турган кўз бўямачиликлар ўқувчиларни ҳам, ўқитувчиларни ҳам қаттиқ ғазабга келтирди. Бу виждонсизликларга айниқса ўқитувчи Зоҳиров тоқат қилаолмай тегишли ташкилотларга шикоят ёзишга мажбур бўлди. Ана шундан сўнг драма воқеалари яна кескин тус олади, яна янгидан-янги қаҳрамонлар, новча-пакана бўйли персонажлар келиб қўшилади. Мусаев ва Умаровлар билан оғиз-бурун ўпишиб катта бўлган Бархўжаев, Жўраев ва Эргашевлардан иборат комиссия тузилди. Қўрққан олдин мушт кўтаради деганлари рост экан, Мусаевнинг кўрсатмаси билан иш бошлаган комиссия «иғвогарсан, бўйнингга ол» дея ўқитувчи Зоҳировга туҳмат тоши ёғдира бошлади.

— Мен ҳақ гапни айтганман, — деди Зоҳиров.

— Арбоблар билан ўйнашаётганингни унутма, товба қил, —дейишди яна комиссия аъзолари.

Яна кимдир «ўйнашмагил арбоб билан, арбоб урар ҳар боб билан» деб қўйди.

Қанча дўқ, қанча қўрқитишлар ҳам йигитни ўз сўзидан қайтара олмади. Бу орада Мусаевнинг махсус топшириғи билан участка милиционери ўтакетган қўпол Саид Яминов, Мусаевнинг муовини ипакдек майин Иномбоевлар ишга аралашиб оқни қора, қорани оқ қилиб кўрсата олиш қобилиятларини синаб кўрмоқчи бўлдилар. Ишни хамирдан қил суғиргандек жўнгина битиришга ваъда берган Иномбоев насиҳатлар қилиб кўрди, ёлворди. Яминов бўлса ўз одатига кўра:

— Сени қамагани келдим, — дея гап бошлади, — нега хўжайинни ҳақорат қилдинг?

— Нима деб ҳақорат қилибман?

—Мусаев ўқиб катта олим бўлмоқчи эдилар. Сен унга тўсқинлик қилдинг. Бу ҳақорат эмасми?

Орадан бирнеча кун ўтгач, комиссия аъзоларининг қўлида «Мусаев билан Расуловалар чиндан ҳам кечки 10-синфга қатнаб ўқиганлар» деб ёзилиб,остига қўрқитиш ва мажбур қилиш йўли билан ўқитувчилардан Яминов, Бозорбоева, Ғуломоваларга имзо қўйдирилган бир справка ҳам пайдо бўлиб қолди. Мусаев ўзининг бир галги боришида Тимирязев номли колхознинг амалдорларидан бўлмиш чумчуқ юрак Тулмирзаев, Ортиқбоев, Оқбўтаевларни ҳам ўз томонига оғдириб олди. Ўзларидан хавфсираган бу амалдорлар ҳам уялмай-нетмай ёлғонни тан олиб, ҳақиқатни инкор қилувчи справкага қўл қўйиб юбордилар.

Мактаб аҳли яна ғазабга келди...

Ишнинг тескарисига юрганини қарангки, галдаги шикоят бориб-бориб ОблОНО инспектори Собитовнинг муборак қўлларига тушиб қолса-я. Бу кишининг арақ деганда виждонни сотадиган ёмон одатлари бор эди. Директор Эшоновнинг уйида қуюқ зиёфатни егач, маст бўлгач бошларини чайқаб:

—Азизим, сизда ҳеч қандай айб кўрмаяпман,—дедилар Собитов,—келинг дўстлигимиз ҳаққига покиза юзингиздан бир ўпиб қўяй...

Ана шундан сўнг десангиз икки маст тонг отгунча оғиз-бурун ўпишиб чиқдилар. Ҳурматли инспектор бўлсалар эртасига ҳалиги комиссия томонидан тайёрланган антиқий справка бор эди-ку, ана ўшани чўнтакка уриб, орқаларига қайтиб кетдилар...

Хуллас, район халқ маорифи саҳнасида ўйналаётган драма, гарчи тамошабинларнинг жонига теккан бўлса-да, ҳамон охирига етган эмас. Унинг охирги кўриниши қачон ўйналади, воқеа ва қаҳрамонлар характери қандай ҳал бўлади, виждонсизларнинг қилмиши қораланадими ёки йўқми, буни район партия комитети айтиб бермаса, бошқа ҳеч ким айта олмайди.

И. ОЛМАСОВ,
Х. ТЎХТАБОЕВ.

ХАЛҚАРО ШАХМАТ ТУРНИРИ ЯКУНЛАНДИ

Республикамиз шахматчиларининг ғалабаси

Тошкентда ўтказилган халқаро шахмат турнирининг охирги мусобақасида Туркманистон чемпиони Нурмамедов билан Ўзбекистон чемпиони Баренбаумнинг кечиктирилган ўйинлари давом эттирилди. Бунда Баренбаум таслим бўлди. Шундай қилиб, икки ҳафта давом этган қизғин кураш натижасида 12 имкониятдан 9,5 очко олган ўзбекистонлик мастерликка кандидат А. Грушевский биринчи ўринни эгаллаб, катта муваффақиятни қўлга киритди. У 12 учрашувдан 9 тасини ютди, иккитасини ютқазди ва биттасини дуранг қилди. 9 очко олган Ўзбекистон вакили, СССР спорт мастери М. Муҳитдинов иккинчи ўринни олди. У 7 та ўйинда ғалаба қилди, 4 ўйин дуранг бўлди ва бир партияда ютқазди.

Халқаро гроссмейстер Лилиенталь (РСФСР) билан Мўғулистон чемпиони Момо 7,5 тадан очко тўплаб, учинчи ва тўртинчи ўринларни бўлишиб олдилар. Кейинги турларда жуда яхши ўйнаган Индонезия чемпиони Бахтиёр ўз очколарини 7 тага етказиб, 5-ўринни ишғол қилди. Қозоғистонлик спорт мастери Каталимов, Тожикистонлик мастерликка кандидат Гусев, Сарваров (Ўзбекистон) ва Нурмамедов (Туркманистон) ўртоқларнинг ҳаммаси 6 тадан очко тўплаб 6-7-8- ва 9- ўринларни бўлишиб олдилар. Мастерликка кандидат Крутихин (Қирғизистон) 10 ўринда, 3 очко олган ўзбекистонлик мастерликка кандидат Баренбаум 11-ўринда қолдилар. Бундай йирик мусобақаларда биринчи марта қатнашган, турнирнинг энг ёш шахматчилари Магмарсурен (Мўғулистон) ва Лим Хонг Гиэ 2,5 тадан очко билан охирги— 12, 13- ўринларни бўлишиб олдилар.

Мусобақа ғолиблари билан бўлган суҳбатда Грушевский бундай деди:

— Бу мусобақада кураш жуда жиддий тус олди, натижа мен учун кутганимдан анча юқори бўлди. Кўпгина талантли шахматчилар иштирок этган халқаро мусобақа турнирда қатнашганларнинг ҳаммаси учун катта ижодий мактаб бўлди.

Турнирнинг ёпилиш маросимида Грушевский, Муҳитдинов, Лилиенталь ва Момога Ўзбекистон шахмат федерациясининг совғалари ва дипломлари топширилди. Айрим газета редакциялари ва спорт ташкилотлари томонидан таъсис этилган махсус мукофотлар Лилиенталь, Бахтиёр, Грушевский, Қаталимов ва бошқаларга берилди.

Тошкентда ўтказилган бу халқаро шахмат мусобақаси республика пойтахтида шахмат ўйинининг янада кенгроқ ёйилишига, халқлар ўртасидаги маданий алоқаларни мустаҳкамлашга ёрдам берди ҳамда шахмат соҳасида юксак маҳорат учун курашга илҳомлантирди.

У. ЭЛБЕКОВ,
мастерликка кандидат.

ОБ-ҲАВО МАЪЛУМОТИ

Бугун Тошкентда ва Тошкент областида ҳаво ўзгариб туриши, ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. Тошкентда 2 — 4, областда 2 — 7 даража иссиқ бўлади.

Венгрия Социалистик ишчи партиясининг VII съездида

БУДАПЕШТ, 30 ноябрь. (ТАСС). Бугун Будапештдаги Бинокорлар маданият уйи биносида Венгрия Социалистик ишчи партиясининг VII съезди ўз ишини бошлади.

Съезд Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг ҳисоботини, иқтисодий вазифаларга ва халқ хўжалигининг иккинчи беш йиллик планини тайёрлашга доир директиваларни, Венгрия Социалистик ишчи партияси уставига киритиладиган ўзгартишлар масаласини муҳокама қилади ва бошқа бир қанча масалаларни кўриб чиқади.

Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар кун тартибидаги биринчи масала юзасидан сўзга чиқиб, Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилди.

Съездда КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрушчев бошчилигида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг делегацияси, шунингдек бошқа қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг делегациялари қатнашмоқда.

* * *

БУДАПЕШТ, 30 ноябрь. (ТАСС). Бугун Венгрия Социалистик ишчи партияси VII съездининг кечки мажлисида Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитетнинг секретари Йене Фок кун тартибидаги иккинчи масала ҳақида — «Иқтисодий вазифалар ва иккинчи беш йиллик халқ хўжалик планини тайёрлаш ҳақидаги директивалар» тўғрисида доклад қилди.

* * *

БУДАПЕШТ, 1 декабрь, (ТАСС). Венгрия Социалистик ишчи партияси VII съезди ўз ишини давом эттирмоқда.

Бугун эрталабки мажлисда Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Янош Кадарнинг ҳисобот доклади ва Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитети секретари Йене Фок доклади юзасидан музокаралар бошланади.

Музокаралар бошланиш олдидан съездда раислик қилувчи Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитети секретари ўртоқ Карой Кишш Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегациясининг раҳбари — КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчевга сўз берди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев трибунада пайдо бўлганида залда съезд делегатларининг гулдурос, давомли қарсаклари бошланади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИНИНГ РАИСИ П. П. ЛОБАНОВ БИРМАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Бирма парламенти палаталари раисларининг таклифига мувофиқ СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси П. П. Лобанов жавоб визити билан 1 декабрда Бирмага жўнаб кетди.

Внуково аэродромида П. П. Лобановни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Ташқи ишлар комиссияси аъзоси Е. И. Афанасенко, СССР Олий Совети Президиуми канцелярияси бошлиғининг ўринбосари В. Г. Висотин, шунингдек Бирма Иттифоқининг СССРдаги элчиси У Чин узатиб қолдилар. (ТАСС).

СОВЕТ-ЦЕЙЛОН ДЎСТЛИГИ ЖАМИЯТИ ТУЗИЛДИ

30 ноябрда Москвада Цейлон халқи билан дўстлик жамияти тузилди. Чет мамлакатлар халқлари билан дўстлик уйида бўлиб ўтган ташкилий йиғилишга совет фани, маданияти ва санъати арбоблари, Москва корхоналари ва қурилишларининг вакиллари келдилар.

Йиғилишда СССР Фанлар академияси ҳузуридаги Жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти директорининг ўринбосари иқтисодий фанлар доктори В. Я. Аболтин доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари Цейлоннинг СССР даги элчиси Г. П. Малаласекернинг нутқини қизғин қарсаклар билан кутиб олдилар.

Йиғилиш қатнашчилари Совет-Цейлон дўстлиги жамиятини тузишга қарор қилдилар, янги жамиятнинг ижроия комитетини сайладилар.

Совет-Цейлон дўстлиги жамияти ижроия комитетининг биринчи мажлиси бўлди. Иқтисодий фанлар доктори В. Я. Аболтин жамиятнинг президенти қилиб сайланди. (ТАСС).

Чехословак-Гвинея қўшма ахбороти

ПРАГА, 30 ноябрь. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги Гвинея Республикаси президенти ва ҳукумат раиси Секу Туренинг Чехословакияда бўлиши ҳақида Чехословак-Гвинея қўшма баёнотини эълон қилди.

Баёнотда ҳозирги халқаро аҳволга доир асосий проблемалар юзасидан қарашларнинг умумийлиги таъкидланади, Совет Иттифоқининг ёппасига ва батамом қуролсизланиш ҳақидаги таклифлари тўла қўллаб-қувватланади. Иккала мамлакатнинг вакиллари ядро қуроли синовларининг тўхтатилишига мумкин қадар тезроқ эришиш зарур, Франция ҳукумати эса Саҳройи Кабирда ядро синовлари ўтказишдан воз кечиши керак, деган фикрни билдирдилар.

Энг яқин вақт ичида ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашини ўтказиш зарур. Бу кенгаш ҳал этилмаган масалаларни бартараф қилишга ва халқлар ўртасида ҳамжиҳатликнинг кучайишига эришишга ёрдам берган бўлур эди. Иккала мамлакат вакиллари мустамлакачиликни сақлаб қолиш йўлидаги интилишларни қатъий равишда қоралайдилар. Улар Бандунгда қабул қилинган ва Аккрада таъкидланган принципларни тамомила қўллаб-қувватлайдилар. Иккала мамлакат вакиллари Чехословакия-Гвинея муносабатлари Гвинея Республикаси ташкил топган кундан бошлаб жуда қулай ривожланганлигини таъкидладилар. Ҳар иккала томон бу муносабатларни бундан буён ҳам мустаҳкамлашга қарор қилдилар. Шу сабабли улар экономика, маориф ва маданият, фан ва техника соҳасидаги алоқаларни янада кенгайтиришга тарафдор эканликларини айтдилар. Шу мақсад учун маданий ҳамкорлик тўғрисида битим тузилди ва яқин ўртада илмий-техника ҳамкорлиги тўғрисида янги битим тузилади.

Телевизор экранида

2 ДЕКАБРДА

19.30. Мактаб ўқувчилари учун ўзбек тилида «Пионер босқичлари» деган эшиттириш.
19.50. Киножурнал.
20.00. Рус тилида «ПВО нормаларини топширамиз» деган эшиттириш.
20.10. Киноповесть «Дарё нима деб шовуллайди».
21.55. Сўнгги ахборот.
22.15. Ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестрининг концерти.

3 ДЕКАБРДА

19.30. Ёшлар учун рус тилида «Сатира ва юмор» деган эшиттириш.
20.05. «Врач маслаҳатлари» циклидан эшиттириш.
20.20. Сўнгги ахборот.
20.40. Рус тилида «Етти йиллик илғорлари» деган адабий эшиттириш.
20.55. Бадиий фильм—«Муму».
22.10. Реклама ва эълонлар.

Тошкентнинг томоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/XII да **Холисхон** (билетлар сотилган), 3/XII да премьера **Оқпадар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/XII да **Чио-Чио-сан,** 3/XII да **Фарҳод ва Ширин.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/XII да **Зафар,** 3/XII да **Фарғона ҳикояси.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 2/XII да **Украин цирки** ва **А. Шаг** аттракцион труппасининг **хайрлашув гастроли.** Билетлар сотилмоқда.

«ВАТАН», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» — кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм **Бепоён йўл.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Бепоён йўл,** кеч соат 10-20 минутда **Фома Гордеев.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

3 ва 4 декабрда

ЎЗБЕК МУЗИКА, АШУЛА ВА РАҚС

кечалари

Кечада: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Меҳри Абдуллаева, Қундуз Миркаримова,** ёшлар фестивали лауреатлари **Клара Жалилова, Фозил Харротов, Аббос Баҳромов,** солистлардан **Тўхта Йўлдошева, Латофат Аҳмедова, Холисхон Қодирова, Тоштемир Шарипов, Акбар Мўминов, Ғафур Иноғомов, Сайфиддин Йўлдошев, Мураббий Қосимовлар** қатнашади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги, Ўзбекистон композиторлар союзи ва В. И. Ленин номли пионерлар ташкилоти республика советининг «Ғунча» журнали редакцияси

КПСС XXI съезди қарорлари асосида совет ёшларининг эстетик завқини ошириш, Ватанга муҳаббат туйғуларини ўстириш, интернационализм руҳида тарбиялаш мақсадида.

Энг яхши марш, қўшиқлар учун КОНКУРС эълон қилади

КОНКУРС ШАРТЛАРИ:

Конкурсда октябрятларни тинчлик ва дўстликка рағбатлантиришга қаратилган марш қўшиқлар қабул қилинади.

Конкурсда композиторлар, шоирлар ва ҳаваскорлар қатнашиши мумкин.

Автор асарга ўз девизини ёзади, конверт ичидаги қоғозга эса исми, фамилияси ва адресини ёзиб, ҳаммасини бирга қўшиб юборади.

Конкурсга юбориладиган асарлар нота қоғозига туш ёки сиёҳда қўшиқ тексти билан ёзилади, тексти яна алоҳида қоғозга кўчирилиб, ҳаммаси бирга қўшиб юборилади.

Энг яхши марш қўшиқлари учун қуйидаги мукофотлар белгиланади:

битта биринчи мукофот — 5000 сўмлик;
иккита иккинчи мукофот — 3000 сўмдан;
учта учинчи мукофот — 1500 сўмдан.

Мукофот композиторлар билан шоир ўртасида: музика учун — 60 процент, текст учун — 40 процент миқдорида тақсимланади.

Конкурс 1959 йил 5 декабрдан бошланади. Асарлар 1960 йил 30 мартгача қабул қилинади.

Мукофот олган асар журналда босилиб, мукофот устига авторнинг гонорар ҳақи ҳам қўшиб тўланади.

Асарлар Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 30-уйдаги «Ғунча» журнали редакциясига юборилади.

Конкурс натижаси 1960 йил апрель ойида эълон қилинади. Мукофот олган асарлар «Ғунча» журналида босиб чиқарилади.

Конкурс жюриси.

Тошкент шаҳар, Радиальная кўча, 18- уйда турувчи **Йрисмат Асқаровнинг** Андижон шаҳар, Ҳақиқат кўча, 24- уйда турувчи Турсунхон Ҳасанова-Асқаровадан ажралиш ҳақидаги иши Андижон шаҳар халқ судида кўрилади.

Африка қиёфасини ўзгартирмоқда

Кеча — 1 декабрда бутун дунё меҳнаткашлари Африка халқлари билан биргаликда Африкани империализмдан қутқариш учун кураш кунини ўтказдилар.

Ҳозирги вақтда Африка қитъаси зулмга ва эзишга асосланган шармандали мустамлака системасига қарши шиддатли кураш майдони бўлиб қолди. Африка қитъасида бўлаётган воқеалар бу қитъанинг ҳамма халқлари озодликка чиқадиган кун яқинлашиб қолганлигини кўрсатиб турибди. Бундан ўн йил муқаддам деярлик бутун Африка чет эл босқинчиларининг ҳукмронлиги остида эди. Ҳозирги кунда эса, Африкада бутун қитъадаги аҳолининг учдан бир қисми яшаб турган 10 суверен давлат миллий ривожланиш йўлидан бормоқда. Европа «цивилизаторлари» асрлар давомида Африка халқларини қул деб ҳисоблаб келдилар. Энди Африка халқлари ғарбдаги буржуа давлатларини ўзлари билан ҳисоблашишга тобора кўпроқ мажбур қилмоқдалар.

Эндиликда Африка халқларининг озодлик учун курашдаги бирлиги кундан-кунга мустаҳкамланмоқда. Африкадаги мустақил давлатларнинг 1958 йил апрель ойида бўлиб ўтган конференциясида мана шундай бирликка чақирган даъват зўр куч билан янгради. Африка халқларининг 1958 йил декабрь ойида Аккра шаҳрида (Гана пойтахтида) бўлиб ўтган Умум Африка конференциясидан кейин бундай бирлик идеяси қитъанинг энг узоқ жойларига ҳам бориб етди.

Африкадаги мустақил давлатлар раҳбарларининг шу йил июль — август ойида Либериянинг пойтахти Монровия шаҳрида бўлиб ўтган кенгаши конкрет масалаларни ҳал қилишда Африка халқларининг биргаликда ҳаракат қилиши зарурлигини уқтириб ўтди. Гвинея республикасининг президенти Секу Туре, Гана бош министри Кваме Нкрума ва Либерия президенти Уилям Табмэн Монровияда бўлган учрашувларида, агар Африка халқлари ўз манфаатларининг умумийлигини тушунсалар, бир-бирларига ёрдамлашсалар ва мустамлакачиларнинг халқлар орасига низо солишига йўл қўймасалар, шундагина Африка эркин ва мустақил бўлиб қолади, деб таъкидладилар.

Мустамлакачиликка қарши курашнинг бирлик фронти проблемаси Африка халқларининг келгуси йил январида ўтказилмоқчи бўлган иккинчи конференциясида ҳамда Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлигининг 1960 йил февраль ойи охирида Гвинея пойтахти Конакри шаҳрида ўтказилиши лозим бўлган иккинчи конференциясида асосий масала қилиб қўйилади.

Мустамлака қарамлигидан қутулган Гана, Гвинея, Бирлашган Араб Республикаси, Эфиопия ва Африкадаги бошқа давлатлар ҳозир ҳам чет давлатлар ҳукмронлиги остида ётган ўз қардошларини қутқаришга ёрдам беришни ўзларининг муқаддас бурчлари деб ҳисобламоқдалар. Гвинея республикасининг президенти Секу Туре Москвада бўлган вақтида Африкадаги мустақил давлатларнинг бу фикрини аниқ ифодалаб берди. «Мустақиллигимизга биз бераётган асосий аҳамият шуки, — деб таъкидлади у, — бизнинг мустақиллигимиз учдан икки қисми ҳали ҳам мустамлака бўлиб турган Африканинг озодлик учун олиб бораётган курашига таянч бўлиши лозим».

1960 йилда Африкадаги мамлакатлардан яна тўрттаси мустақил бўлиб қолади. Ҳозир жаҳондаги энг катта мустамлака бўлган Нигерия кўп йил кураш олиб борганидан кейин мустақилликни энди қўлга киритади. Нигерияда 35 миллион кишига яқин аҳоли яшайди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти васийлигида бўлган уч территория: Сомали (Италия бошқараётган территория), Камерун ва Того (Франция бошқараётган территория) мустақил давлатлар бўлиб қоладилар. Шундай қилиб, 1960 йилнинг охирига бориб, Африкадаги аҳолининг катта қисми сиёсий мустақилликка эга бўлган мамлакатларда яшайдиган бўлиб қолади.

Мустамлакачилар мустақилликни «икки қўллаб» топшириш ўрнига, африкаликларни зўрлаб меҳнат қилдиришга ва оч қолишга мажбур этмоқдалар, уларга милтиқ ва тўп ўқи остида ўлиш ҳуқуқини бермоқдалар. Мустамлакачилар у ёки бу мамлакатнинг мустақиллик олишига розилик беришга мажбур бўлганларида эса, мустақилликка эришган шу мамлакатларда ҳокимиятни ҳақиқатда ўз қўлларида сақлаб қолишга интилмоқдалар. Улар экономиканинг энг муҳим участкаларини қўлларидан чиқармай ушлаб қолмоқдалар, сиёсий партияларнинг раҳбарларини сотиб олишга уринмоқдалар. Шу билан бирга улар ёш мустақил давлатларда мустамлакаларда ўзлари сурбетлик билан қўлланиб келган зўравонлик сиёсатидан фарқ қиладиган тактика усулларини ишлатмоқдалар. Секи Туре яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Мустамлакачи давлатлар Африка мамлакатларининг ҳукуматларига ширин гаплар айтишдан ва уч миллион эркин гвинеяликлардан, Нигериянинг ўттиз миллион аҳолисидан қойил бўлганликларини билдиришдан ва мана шундай тилёғлама гапларни айтишдан қайтмайдилар. Лекин бу — қитъада хўжайин бўлиб қолмоқ учун африкаликлар сафини бузиш мақсадини кўзловчи Маккиавели тактикасидан бошқа нарса эмас».

Гвинея республикаси. Суратда: республиканинг маркази — Конакридаги бозор.

Лекин мустамлакачиларнинг ҳамма хийла-найрангларига қарамай, Африка кетма-кет муваффақият қозонмоқда. Бу қитъада озодликка эришишга ва уни сақлаб қолишга қаттиқ бел боғлаган кучлар вужудга келди. Ўсаётган ишчилар синфи, зиёлилар, миллий буржуазия мана шу кучлардир. Ишчилар ва касаба союз ҳаракати ҳозир шундай даражага бориб етдики, 1960 йил май ойида Бутун Африка касаба союзлар федерацияси тузилганлигини эълон қилиш мўлжалланмоқда. Федерацияни тузиш тайёргарлик комитетининг ноябрь ойи бошида ўз ишини тамомлаган кенгаши қабул қилган резолюцияда айтиладики, Африка касаба союзлари «Африка мамлакатларини сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан озод қилиш учун, меҳнаткашлар оммасининг турмуш шароитини яхшилаш учун, касаба союзларни ҳимоя қилиш ва демократик эркинликлар учун дадиллик билан кураш олиб боришга қасамёд қиладилар». Африка халқлари ўзларининг бутун кучлари ҳаракат бирлигида ва жипсликда эканлигини тобора кўпроқ тушунмоқдалар. Шу сабабли ҳозирги кунда улар бутун «қора» қитъада мустамлака зулмини тўхтатишни зўр ғайрат ва қатъият билан талаб қилмоқдалар. Шу сабабли бу кенг қитъанинг ҳар бир районида илғор кишилар «бизнинг умримиз давомида мустақилликка эришайлик!» деган шиорни кўтариб, империалистларни фақат ўз мамлакатларидангина эмас, шу билан бирга, бутун Африка территориясидан чиқариб юборишни талаб қилмоқдалар. Шу сабабли, Аккрада ва Иоганнесбургда намойишчилар Ньясалендлаги Африка миллий конгресси раҳбарларини турмадан чиқаришни талаб қилмоқдалар, Ньясаленд ва Гвинеядаги намойишчилар эса, Кения халқининг етти йил каторгада азоб тортган раҳбари Жомо Кениатта билан ўзларининг бирдам эканликларини айтмоқдалар.

Африка халқлари бу муваффақиятларга қудратли социалистик лагерь халқаро миқёсда мавжуд бўлиб турганлиги, Совет Иттифоқининг қудрати ва обрўси ўсганлиги ҳамда Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати озодлик учун курашаётган ҳамма халқларни қувватлашга қаратилган сиёсат эканлиги туфайли эришаётганликларини яхши биладилар. Африканинг ҳамма халқлари 26 ноябрда Москвада имзоланган Совет-Гвинея қўшма ахборотини қизғин табрикламоқдалар. Бу ахборотда уқтириб айтиладики, «шармандали мустамлака системасини тугатиш ҳозирги вақтнинг энг муҳим вазифаларидан биридир ва бошқа қитъаларнинг халқлари каби Африка халқлари ҳам миллий мустақиллик олиш ҳуқуқидан бемалол фойдаланишлари лозим».

Африкадаги озодлик ҳаракатининг муваффақиятлари ер юзидаги кучлар нисбатини тинчлик ва тараққиёт тарафдорлари фойдасига, мустамлакачилик ва уруш сиёсати тарафдорларининг зарарига янада ўзгартиришга ёрдам бермоқда.

А. ДАВИДСОН,
тарих фанлари кандидати.

Редактор ўринбосари: **М. ҚОРИЕВ.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040.135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048. 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048. 132. Секретариат — 29040 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р 10394. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1005